

Alternative rurale

FISM DFID

Se editează în cadrul proiectelor de creare a rețelelor de beneficiari FISM în zonele de nord, sud și centru ale Republicii Moldova, finanțate de Fondul de Investiții Sociale din Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și realizate de Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT

Octombrie 2003

MOBILIER PENTRU CÎȘTIGĂTORI

Școlile cu cel mai bine amenajat teritoriu

Prin hotărîrea Consiliului Național al FISM, au fost desemnați câștigătorii concursului pentru școlile cu cel mai bine amenajat teritoriu, concurs anunțat de Guvernul Republicii Moldova, cu asistența tehnică a FISM. La acesta au participat 137 de școli din Republica Moldova.

Cîștigătorii au fost selectați în fiecare raion de cîte o comisie alcătuită din directorii școlilor participante la concurs și un reprezentant al Direcției raionale de învățămînt. Comisiile respective au evaluat nivelul de amenajare a teritoriului din jurul școlilor aflate în concurs după aceleași criterii, notîndu-le cu un anumit număr de puncte.

Școlile cîștigătoare vor beneficia de mobilier școlar sau inventar sportiv.

Reportaje din trei școli cîștigătoare citiți în paginile 3-5

Lista școlilor învingătoare:

- ▶ Liceul, s. Varnița, r. Anenii Noi;
- ▶ Școala medie generală, s. Sadaclia, r. Basarabasca;
- ▶ Liceul, s. Colicăuți, r. Briceni;
- ▶ Liceul, s. Giurgiulești, r. Cahul;
- ▶ Gimnaziul, s. Pîrjolteni, r. Călărași;
- ▶ Școala medie generală, s. Cania, r. Cantemir;
- ▶ Școala medie generală, s. Ursoaia, r. Căușeni;
- ▶ Gimnaziul, s. Lipoveni, r. Cimișlia;
- ▶ Școala medie generală, s. Ișnovăț, r. Criuleni;
- ▶ Gimnaziul, s. Horodiște, r. Dondușeni;
- ▶ Gimnaziul, s. Popeștii de Jos, r. Drochia;
- ▶ Școala medie generală, s. Oxentea, r. Dubăsari;
- ▶ Gimnaziul, s. Viișoara, r. Edineț;
- ▶ Școala medie generală, s. Navîrneț, r. Fălești;
- ▶ Școala medie generală, s. Ștefanesti, r. Florești;
- ▶ Școala medie generală, s. Limbenii Vechi, r. Glodeni;
- ▶ Școala medie generală, s. Crasnoarmeisicoie, r. Hîncești;
- ▶ Liceul, s. Răzeni, r. Ialoveni;
- ▶ Gimnaziul, s. Tochile Răducani, r. Leova;
- ▶ Gimnaziul, s. Zberoaia, r. Nisporeni;
- ▶ Școala medie generală, s. Hădărăuți, r. Ocnița;
- ▶ Gimnaziul, s. Mitoc, r. Orhei;
- ▶ Gimnaziul, s. Păscăuți, r. Rîșcani;
- ▶ Liceul, s. Chișcăreni, r. Singerei;
- ▶ Gimnaziul, s. Cot, r. Șoldănești;
- ▶ Școala medie generală, s. Stoicani, r. Soroca;
- ▶ Școala medie generală, s. Cioburciu, r. Ștefan Vodă;
- ▶ Școala medie generală, s. Ciurui, r. Taraclia;
- ▶ Școala medie generală, s. Chițcanii Vechi, r. Telenești;
- ▶ Liceul, s. Pîrlița, r. Ungheni;
- ▶ Școala medie generală, s. Baurci, UTAG;
- ▶ Gimnaziul, s. Chirsovo, UTAG

SUMAR

- ▼ Vizită de studiu la Pașcani pag. 2
- ▼ Modele și practici de rezolvare a problemelor locale pag. 2
- ▼ ABC-ul dezvoltării comunitare pag. 6 - 7
- ▼ Centrele Comunitare - garanția bunei informări pag. 8
- ▼ Educație pentru dezvoltarea comunității pag. 9
- ▼ Село Кодрень решило провести газ pag. 10
- ▼ Povestea sândăluțelor ponosite pag. 11

INSTRUIRE

Parteneriatul social la nivel de comunitate

La sfîrșitul lunii septembrie Centrul CONTACT a organizat la Vadul lui Vodă un seminar de trei zile cu genericul „Dezvoltarea parteneriatului social la nivel de comunitate”. La eveniment au participat 60 de reprezentanți ai Asociațiilor de beneficiari și primăriilor din 41 de localități din arealul fostelor județe Chișinău, Orhei, Lăpușna, Ungheni, care au beneficiat de suportul financiar al Fondului de Investiții Sociale din Moldova, precum și reprezentanți ai FISM și Centrului CONTACT.

Seminarul face parte din activitățile planificate în cadrul Proiectului «Crearea

rețelei de beneficiari FISM în zona de centru a republicii», implementat de Centrul CONTACT grație suportului financiar al Fondului de Investiții Sociale din

Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord.

Urmare în pag. 2

FISM în cifre

Pînă la 1 octombrie 2003, cu suportul Guvernului, prin intermediul Fondului de Investiții Sociale din Moldova, au fost implementate 388 microproiecte, dintre care 150 sînt școli reparate. 67 de comunități au renovat și construit 125,5 kilometri de drum, 88 de comunități - 551 kilometri de conducte de gaz, 23 comunități - 71 kilometri de rețele de aprovizionare cu apă potabilă, iar 16 comunități au implementat microproiecte din domeniul ecologic. În proces de implementare sînt încă 76 de propuneri de microproiect.

Contribuția comunităților colectată de la populație, agenți economici, diferiți sponsori depășește 39 milioane 18 mii 981 lei.

ACTIVITĂȚI CURENTE

Modele și practici de rezolvare a problemelor locale

Între 7 și 9 octombrie, Centrul CONTACT a desfășurat la Soroca un seminar cu tema "Modele și practici de rezolvare a problemelor locale", activitate preconizată în cadrul Proiectului „Crearea rețelei de beneficiari FISM din zona de nord a republicii”. Seminarul a fost adresat unui public foarte apropiat de problematica anunțată - organizațiilor obștești, membrilor rețelei de beneficiari FISM din zona de nord a republicii, reprezentanților autorităților publice locale din satele beneficiare ale microproiectelor FISM, centrelor comunitare din rețea.

Scopul seminarului a fost promovarea experiențelor pozitive ale organizațiilor performante din rețea și dezvoltarea capacităților organizaționale și manageriale ale acestora.

La discuții au participat circa 60 de persoane, care reprezintă organizațiile din rețeaua de beneficiari FISM din nordul Moldovei, membrii consiliului de administrare a rețelei, precum și reprezentanți ai autorităților publice din zonă care s-au implicat activ în dezvoltarea sectorului asociativ și în implementarea microproiectelor FISM.

Studiile de caz prezentate, discuțiile întreținute, rezultatele lucrului în ateliere denotă un interes sporit al participanților față de temele puse în discuție, dar și un nivel înalt al culturii organizaționale a structurilor din rețea. Participanții s-au arătat interesați îndeosebi de planificarea activităților organizației, a comunității și modalitățile de colectare a resurselor financiare. Un alt rezultat menționat de participanți a fost stabilirea și dezvoltarea relațiilor de colaborare între organizațiile din rețea. De asemenea, s-a constatat că crearea celor șase centre comunitare a acționat benefic atît asupra dezvoltării capacităților manageriale ale organizațiilor din rețea, cît și la promovarea acesteia.

Margareta VAMEȘ

Alternative rurale

Se editează în cadrul proiectelor de creare a rețelelor de beneficiari FISM în zonele de nord, sud și centru ale Republicii Moldova, finanțate de Fondul de Investiții Sociale din Moldova din grantul oferit de Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și realizate de Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT

Buletinul a fost elaborat cu asistența tehnică acordată de Fondul de Investiții Sociale din Moldova

Coordonator de proiect - Vitalie Postu
Responsabil de ediție - Sergiu Gavriliță
Reporteri: Ion Cernei, Rodica Ciorănică,
Natalia Răileanu

Tipar executat la tipografia "Prag-3"
Tiraj: 3000 exemplare, comanda: 1546

SCHIMB DE EXPERIENȚĂ

Vizită de studiu la Pașcani

La finele lunii septembrie curent, în satul Pașcani, raionul Cahul, a avut loc o vizită de studiu, activitate preconizată în cadrul proiectului „Crearea rețelei de beneficiari FISM din zona de sud a republicii” administrat de FISM și implementat de Centrul CONTACT.

Satul Pașcani a fost gazda a 41 de oaspeți. Între aceștia - primari, manageri școlari, președinți ai asociațiilor obștești, membri ai rețelei de beneficiari FISM din zona de sud a republicii.

Vizite cu caracter similar se întreprind în satele performante din republică, în scopul schimbului de experiență, răspîndirii exemplarelor pozitive, cunoașterii mai bune a membrilor rețelei din zona de sud.

La Pașcani, vizita de studiu a început de la gimnaziul din localitate. Managerul școlar Maria Pascal a făcut o amplă prezentare a instituției, relatînd detaliat despre implementarea proiectului de gazificare a școlii, realizat cu suportul FISM. Curățenia impecabilă și amenajarea cu gust a localului au fost cele mai convingătoare argumente în favoarea faptului că

instituția este administrată de gospodari adevărați.

Oaspeții au fost plăcut surprinși să descopere la gimnaziu un centru informațional și postul de radio local "Dialog" - proiecte finanțate de Fundația SOROS Moldova, precum și Asociația de Economii și Împrumut.

În postura de ghid, Ion Neagu, președintele ONG „Casa Europeană” din Pașcani, ne-a relatat și despre alte proiecte realizate cu suportul Fondului de Investiții Sociale, descriînd pas cu pas fiecare etapă de implementare a acestora. La dispoziția oaspeților a fost pusă o listă cu mijloacele financiare atrase în satul Pașcani în anii 2000-2003 de către „Casa Europeană”. Vizitatorii au

fost curioși să afle că organizația „Casa europeană”, în parteneriat cu APL și instituțiile publice locale, au adus în comunitate investiții de peste două milioane de lei.

Următoarea vizită a fost întreprinsă la grădinița de copii, în a cărei curte se află și biserica din Pașcani. Aici oaspeților le-a fost prezentat centrul termic al grădiniței, care funcționează cu gaze naturale.

Mai departe, oaspeții au fost preluați de Constantin Olteanu, președintele AO „Artizana”. La atelierul meșterului popular, vizitatorii au luat cunoștință de lucrările gazdei și ale ucenicilor săi, confecționate din fibre vegetale.

Vizita la Pașcani s-a

încheiat în sala de festivități a gimnaziului, unde Natalia Neagu, directoare de proiect, a prezentat audienței Programul Dezvoltare Comunitară din localitate și succesele obținute în cadrul acestui program.

Radion Băncilă, primar de Manta, a remarcat în câteva rînduri că, numai datorită activităților desfășurate în comunitate, s-a produs o schimbare a mentalității oamenilor din sat. La rîndul său, Ion Neagu și-a exprimat speranța că oaspeții ajunși la Pașcani cu ocazia vizitei de studiu se vor inspira din reușitele de aici, astfel încît, reveniți în localitățile lor, să stimuleze activismul comunităților din care fac parte.

Lilia DĂNILĂ

INSTRUIRE

Parteneriatul social la nivel de comunitate

Continuare din pag.1

Seminarul a avut drept scop dezvoltarea parteneriatului social la nivel de comunitate. Astfel, au fost determinate importanța parteneriatului social, colaborarea actorilor comunitari, rolul administrației publice locale, al organizațiilor neguvernamentale și al agenților economici.

Seminarul a fost apreciat de către participanți drept unul reușit, așteptările acestora la capitolele informare, instruire, comunicare, formare a noilor deprinderi fiind satisfăcute în totalitate. Liderii comunitari au menționat că au obținut cunoștințe în domeniul comunicării, negocierii, mobilizării, au aflat despre rolul parteneriatului social, actorii comunitari și tehnicile de lucru cu aceștia. De ase-

menea, beneficiarii instruirii au menționat cu titlu de sugestie necesitatea de a invita la următoarele acțiuni cu caracter similar organizațiile finanțatoare, de a suplimenta agendele seminarelor cu niște cursuri privind elaborarea unei cereri de finanțare, relația cu donatorii, domeniul finanțelor, contabilității, taxelor și impozitelor locale.

Veaceslav LAPIN

ȘCOALA DIN MITOC

Dovadă a spiritului de gospodar

Gimnaziul de la Mitoc, raionul Orhei, este una din cele mai vechi instituții de învățământ din ținut – în anul trecut a împlinit 100 de ani. De fapt, clădirea școlii primare dată în folosință în anul 1902 este în stare bună și acum, și este folosită ca depozit. Alături de școala veche se află clădirea școlii edificată în anul 1962, care este și ea funcțională, aici învățând elevii claselor primare. După cum a remarcat dl Valentin Siloci, directorul gimnaziului, școala construită la 1962 și-a făcut bine slujba atunci, când în țară s-a resimțit criza energetică. Copiii au învățat vreo două ierni mai friguroase în două schimburi, deoarece sobele construite aici mai înainte nu au dat pe nimeni de sminteală niciodată. Nici chiar pe cel mai aprig ger.

Clădirea nouă a gimnaziului a fost dată în exploatare în anul 1988. Atrage atenția proiectul cu totul neobișnuit, cu detalii orientale de arhitectură. De fapt, clădirea a fost edificată după un proiect elaborat în Kirghizia, capii raionului mai

la Mitoc poate intra într-o carte a recordurilor, deoarece, împreună cu toate acareturile, este situat pe mai bine de 4 hectare. Or, această suprafață enormă este ținută într-o curățenie ideală și este foarte bine gestionată. Nu întâmplător, de câțiva ani, conducerea gimnaziului obține de la Consiliul județean, iar mai nou, și de la Consiliul raional, diplome de gradele I și II pentru cea mai bună pregătire pentru perioada de studii.

Mai întâi de toate au soluționat problema apei

Din cele mai vechi timpuri în localitate au existat probleme cu calitatea apei, din cauza inundațiilor frecvente, care afectau fântinile. Școala a avut cel mai mult de suferit, deoarece, în ultima vreme, conducta veche de apă ieșise complet din uz. De obicei, apa era cărată cu căldările de către copii, pentru necesitățile bucătăriei.

Ideea a venit din partea lui Brett Norlin, o voluntară a Corpului Păcii din SUA, care a predat aici câțiva ani limba engleză. Brett a găsit soluția – a făcut un apel către enoriașii unor biserici catolice din statul California de unde provine,

într-o ordine exemplară

Întrucât am vizitat școala în zi de vineri, după-amiază practic toate clasele erau antrenate în activități de curățenie. După cum am aflat, nu era vorba de o banală zi de vineri sanitară, dar de o tradiție statornicită aici de ani și ani. Fiecare clasă are o suprafață de care îngrijește. Vineri, se face curățenie, iar în restul săptămânii se urmărește ca această curățenie să fie menținută. Clasele primare

prejmuită de un gard de scîndură care, cu timpul, a fost scos din uz. Când le-a fost prezentat devizul de cheltuieli pentru un gard nou, consilierii locali și-au pus mîinile-n cap. Soluția a venit însă din altă parte.

Aflîndu-se la Orhei, directorul gimnaziului, Valentin Siloci, a văzut un gard deosebit la unul din colegii de lucru. Întors acasă, a inițiat împreună cu elevii o campanie de colectare a semințelor de salcîm boieresc. În primăvară, le-a semănat, la fiecare cinci metri sădind și cite un arbore de tei ori de nuc. Acum, gardul viu a crescut la o înălțime de peste 2.5 metri, de aceea, în primăvară, tulpinile vor fi tăiate strict la înălțimea de 1.80 metri, formînd în acest mod un gard viu. Cu regret, nu toți teii s-au prins, de aceea se va efectua sădirea repetată a acestor arbori.

Nu va fi unica activitate de înverzire. Școala are destule suprafețe pentru sădirea de copaci, în toamna curentă fiind pregătite loturile respective. Am vizitat și pepiniera școlii, de unde la primăvară urmează să fie recoltați puieții. La anul, pe teritoriul primăriei urmează să fie sădite în total 5-7 hectare de fișii forestiere. La sădirea pomilor vor participa, cu mic, cu mare, elevii gimnaziului.

Complexul sportiv aparține nu numai școlii, dar și comunității

Complexul sportiv ocupă practic a patra parte din teritoriul gimnaziului. Este opera lui Valentin Siloci și a administratorului Iacob Botnaru, ultimul fiind și profesor de cultură fizică. Terenurile de sport sînt frecventate des nu numai de elevi, dar și de tineretul din sat, deoarece sportul pentru ei a fost una din principalele distracții, în timp ce toată vara nu a funcționat căminul cultural sătesc. Stadionul, pista de alergări, pista cu obstacole – toate sînt funcționale și întreținute în bună ordine. Nu am văzut animale prapionite pe lângă

școală, situație obișnuită în mai multe comune. Am dedus că asemenea cazuri nu mai sînt acceptate demult nici de săteni, deoarece aici fiecare știe că pentru păscutul animalelor comuna are imășuri, iar terenurile școlii sînt destinate altor scopuri.

Cea mai mare problemă care părea de nereșolvat a fost cea a căldurii. Am remarcat mai sus că centrul termic vechi care funcționa pe bază de combustibil solid nu mai putea să facă față timpului. Singura ieșire era trecerea sistemului la încălzirea cu gaze naturale, dar pentru aceasta se cereau sume pe care primăria nu le avea.

Salvarea a venit de la Fondul de Investiții Sociale din Moldova. Comunitatea a obținut de la FISM asistența financiară necesară pentru instalarea unui nou sistem de încălzire și construcția unei săli de cazane – o clădire mică, încadrată în ansamblul arhitectonic al școlii. Am văzut cele patru cazane de producție italiană care funcționează în regim automat. În încăperea era o curățenie demnă de o sală de chirurgie. „Cheltuiim lunar pînă la 3000 lei pentru încălzire, de vreo patru ori mai puțin decît înainte”, mi-a spus administratorul.

Cînd finalizam vizita, în cabinetul directorului intră încă un vizitator. Doamna era de la o fundație medicală și venise să inspecteze blocul de alimentare, deoarece peste cîteva zile aici urma să sosească un lot de produse alimentare din ajutoare umanitare. Directorul și administratorul ne-au demonstrat bucătăria, cantina, capacitățile frigorifice, toate în bună ordine și în stare de funcționare. Rămîne ca sânepidul raional să ridice starea de carantină, impusă mai multor școli de pericolul unei epidemii de hepatită A...

Școala din Mitoc este încă o dovadă a faptului că oamenii cu spirit de gospodar reușesc să facă multe lucruri bune pentru comunitatea lor.

Ion CERNEI

ținînd cont de cutremurul care a avut loc în 1987 în Moldova și care a băgat în sperieți multă lume, inclusiv pe arhitecți. În raion, clădirea este cea mai rezistentă seismic, ea poate rezista la un cutremur de pînă la 10 grade pe scara Richter. Ce-i drept, ulterior s-a dovedit că acoperișul nu era la nici o cale, deoarece era din carton gudronat și rășină bituminoasă. Acolo unde nu plouă cu anii un asemenea acoperiș ar putea rezista, nu și în Moldova, unde persistă o climă imprevizibilă mai ales în ultimul timp. Clădirea a fost acoperită cu ardez în perioada Uniunii Sovietice, cînd existau mai puține probleme legate de finanțarea unei construcții. Încălzirea centrală pe baza combustibilului solid era prea costisitoare, punînd în pericol hăznău primăriei locale.

După suprafața sa, gimnaziul de

apel care a fost salutat de concetățenii ei care au strîns circa 5000 de dolari. Cu acești bani, dar și cu mijloace colectate pe loc a fost construită a fîntînă cu o adîncime de 50 de metri, care a fost securizată contra unor eventuale inundații, și un castel de apă înalt de peste 23 de metri. La construcția rețelei de apă a participat întreaga școală, elevii săpînd toate șanțurile pentru conducte, de pînă la un kilometru. În faza finală, construcția a beneficiat și de suportul tehnic al Comandamentului European al Armatei SUA. La festivitatea de deschidere a participat colonelul John Wilkins, șeful echipei contracte militare între Armata Națională a Moldovei și comandamentul respectiv. În prezent, castelul de apă asigură nu numai școala, dar și o parte a satului.

Teritoriul școlii este întreținut

au în grija lor curtea din fața gimnaziului, elevii din clasele a V-VII-a – curtea interioară, iar cei din clasele superioare – terenul de sport și cel al gospodăriei auxiliare. Directorul mi-a arătat un sector de vreo 5 ari unde se cultivă mălai. „La piață, o măsură costă nu mai puțin de 3-5 lei, bani pe care școala nu-i are, cu atît mai mult cu cît aici e nevoie de multe mături. De aceea, cultivăm mălai, iar în serile lungi de iarnă coasem mături pentru necesitățile școlii fie noi, pedagogii, fie unii părinți ai elevilor, care se oferă voluntari, spune directorul. Mai mult ca orice, copiilor li se cere să păstreze curățenia și ordinea pe teritoriul școlii. Este un lucru important, deoarece dorim să creștem oameni cu atitudine, cînd vine vorba de ordine, fie la școală, fie la locul de muncă.”

Încă din 1988, școala a fost îm-

EDUCAȚIE PRIN MUNCĂ

Aspectul școlii e o responsabilitate comună

Se zice că despre cum este omul îți dai seama de la poartă, după felul cum arată ograda și casa acestuia. Pentru o școală acest lucru este valabil înzecit, fiindcă, în virtutea rolului său de a instrui și educa viitorii cetățeni ai statului, instituția de învățământ ar trebui să fie un model demn de urmat în toate privințele. Nu orice director de școală se poate lăuda că a reușit acest lucru. Pentru că nu e simplu deloc.

Școala medie din comuna Cania, raionul Cantemir, se numără printre învingătorii concursului organizat de Fondul de Investiții Sociale din Moldova (FISM) pentru satele cu teritoriul școlii cel mai bine amenajat. Un gard de fier nou-nouț, teren de sport bine amenajat, multe flori și arbuști decorativi, un veceu de nota zece etc. – sînt doar cîteva din lucrurile realizate de comunitate și care au plasat școala din Cania înaintea celorlalte două instituții de învățământ din raionul Cantemir, care de aseme-

trugînd și florile, și pomii, și arbuștii. Membrii consiliului local au căzut de acord că degeaba a mai fost renovată clădirea școlii, dacă instituția nu este îngrădită și că un lucru bun trebuie dus pînă la capăt. Astfel, în primăvara curentă, au început lucrările de reparație capitală a gardului. A fost instalat un gard nou din metal și porți. Costul acestuia se cifrează la circa 130 de mii de lei, care au fost alocați de către primărie.

ră Natalia Salciuc. E misiunea directorului de a merge, a bate, a cere, a insista, dar foarte importantă e și atitudinea primăriei, a agenților economici, a părinților față de școală.

În acest sens, școala din Cania s-a bucurat pe deplin de suportul primăriei, care în anul 2002-2003 a alocat pentru necesitățile instituției de învățământ sume foarte mari. „Directorii de la celelalte două școli care au participat la concurs, din Cociulia și Sadic, au spus că ar vrea ca și la ei să fie atît de bine amenajat teritoriul, dar că primăriile din localitățile lor nu au posibilități financiare similare. Cînd au aflat că gardul a costat primăria 130 de mii de lei, încălzirea autonomă pe care am instalat-o primăvara aceasta – circa 150-200 de mii de lei, că ni s-au alocat circa 6 mii de lei pentru reparația sălilor de curs în clasele primare, s-au mirat foarte mult. Tot primăvara am acoperit școala cu ardez, pentru care iarăși s-a cheltuit o sumă colosală din bugetul local. Eu am adus la cunoștință aceste cifre și la conferința pedagogilor din august. Colegii mei de la alte instituții de învățământ au rămas uimiți cînd le-au auzit”, a mai adăugat Natalia Salciuc.

Totodată, directoarea a ținut să menționeze că pentru întreținerea școlii și a teritoriului adițional au fost folosiți și banii adunați din cotizațiile membrilor Asociației părinților și pedagogilor „Făclia”, care activează în cadrul școlii. Din cotizațiile acumulate pe parcursul anului trecut – circa 6500 de lei, a fost efectuată reparația cosmetică a întregului bloc principal de studii, care are trei etaje. 1500 de lei din suma totală au fost cheltuiți pentru renovarea sălii de sport și a terenului sportiv. Anul trecut, cotizația de membru era de 1 leu, dar în acest an, la adunarea generală a profesorilor și părinților, s-a hotărît să fie majorată pînă la 2 lei. „Suma pe care trebuie s-o dea fiecare este mică, dar banii adunați mîna de la mîna permit să faci lucruri mari. Cu 12 mii de lei pe care îi vom aduna pînă la anul viitor

primăvară organizația „VCN” desfășoară în cadrul școlii o campanie ecologică”.

Lîngă parcelele cu flori, ici și colo sînt plasate avize desenate în culori vii: „Atenție, flori!”, „Iubiți natura!”, „Nu rupeți florile!” etc. Încă un mod de a-i educa pe copii, consideră profesorii. „Frumosul educă copiii și înobilează sufletul, mi-a spus Olga Gîrnej. Am observat acest lucru din experiența noastră proprie – copiii dacă văd că este vărui, e săpat, că sînt flori, se străduiesc să fie mult mai atenți și să păstreze curățenia”.

„Fiecare clasă are cîte o parcelă pe care trebuie să o îngrijească, ne spune Dorin Nucă, elev în clasa VIII. Chiar vreau să le mulțumesc oamenilor care ne-au ajutat să instalăm gardul împrejurul școlii, așa e mult mai bine, nu mai vin animale pe terenul nostru. Sîntem toți foarte mîndri și bucuroși că școala noastră se numără printre cîștigătorii concursului de amenajare a teritoriului”.

Mai sînt încă multe de făcut, dar acum visul administrației școlii este să planteze „mulți trandafiri” și... o livadă. „Ca să rămînă pentru toată viața în amintirea colectivului că am făcut și noi ceva”, spune directoarea. De ce tocmai pomi fructiferi? Pentru că o asemenea livadă a avut școala veche, care a funcționat pînă a fi construită cea din prezent, în 1978. Puietii – circa 50 la număr, vor fi procurați din cotizațiile membrilor Asociației părinților și pedagogilor „Făclia”.

Natalia RĂILEANU

nea au participat la concurs. După cum recunosc profesorii, succesul se datorează întregului sat. Pentru a întreține școala în stare bună, pedagogii de aici au lucrat în comun cu administrația publică locală, agenții economici, părinții și elevii. Fiecare dintre aceștia a contribuit și a ajutat în măsura puterilor la amenajarea și menținerea în permanentă ordine a teritoriului școlii.

Un lucru bun trebuie dus pînă la capăt

După ce, în 1999-2000, comunitatea, cu suportul FISM, a renovat școala, colectivul didactic a insistat pe lîngă primărie să fie construit și un gard împrejurul instituției. În lipsa acestuia, pe teritoriul școlii nu putea fi menținută curățenia, în pofida eforturilor administrației – vitele și păsările vecinilor intrau nestingherite, dis-

„Cînd am văzut gardul gata construit, m-am gîndit că ar fi păcat să nu participăm și noi la concurs, fiindcă în rest aveam totul, ne povestește Natalia Salciuc, directoarea școlii medii din Cania. Dintotdeauna ne-am străduit să amenajăm bine și terenul de sport al școlii, ca să corespundă cerințelor actuale de desfășurare a orelor de educație fizică. Arbuști avem, probabil, cîteva sute, flori – de asemenea, iar veceul școlii este unul modern - a fost construit în cadrul proiectului de renovare a instituției, realizat cu suportul FISM”. Pentru întreținerea veceului, administrația școlii a angajat special o femeie care face curățenie după fiecare repaus.

O dată pe lună, împreună cu elevii, se face curățenie generală pe tot teritoriul școlii, aspectul căreia depinde nu numai de capacitățile conducătorului, conside-

intenționăm să reparăm capital sala de festivități”, a menționat Natalia Salciuc.

Frumosul educă și înobilează

De asemenea, în școală activează și o organizație a elevilor - „VCN” (se descifrează „Viață cu nădejde”) în cadrul căreia a fost creat și un club ecologic special. Este un grup de copii care discută împreună diverse probleme ecologice, participă la diferite activități și concursuri organizate în acest sens. „Avem reprezentanți din toate clasele și, evident, membrii organizației încearcă să-i facă și pe colegii lor mai sensibili și mai grijulii față de natură, desfășoară cu ei lucrul educativ”, ne-a declarat președintele organizației, Olga Gîrnej. În plus, în fiecare toamnă și

Irina Ghenciu, Direcția de învățământ, Cantemir

Este o victorie meritată

Succesul oricărei activități depinde în primul rînd de cel care o dirijează, de obiectivele pe care și le propune și de atitudinea lui, fie ca manager, fie ca persoană pur și simplu. Dacă vrei să cîștigi, faci totul pentru aceasta, or, dna Natalia Salciuc, directoarea școlii medii din Cania, a vrut să cîștige. Este o victorie meritată.

Nu vreau să diminuez activitatea nici unuia dintre manageri, dar dacă e să comparăm, la Cociulia gardul practic lipsește, nu au un lot de instruire, terenul de sport este amenajat, dar nu atît de bine ca la Cania. Școala din Sadic ar fi putut să cîștige, dar și la ei mai sînt multe lucruri care trebuie făcute. Directorii înșiși au apreciat nivelul instituțiilor de învățământ și este destul de mare diferența punctajului obținut de școala din Cania, care a acumulat cele mai multe puncte, și Cociulia, cu cele mai puține. Consider că notele au fost obiective, fiindcă membrii comisiei au apreciat aproape la același nivel școlile.

INVESTIȚIE ÎN IMAGINE

Gimnaziul de la Cot cunoaște a doua tinerețe

În unul din materialele anterioare aminteam despre simpatia mea deosebită pentru satele mici aflate la periferie, unde se păstrează cel mai bine tradițiile poporului nostru, statornicite de secole. Satul Cot, care intră în componența comunei Climăuții de Jos, nu este o excepție.

Cotul devenise un sat uitat de lume în perioada de tristă faimă a stagnării. De localitate își aduceau aminte la raion doar când găseau o schimbare a denumirii localității pe indicatorul de pe parbrizul autobuzului de rută care frigea privirea cinovnicilor de partid raionali: Cerenco-Cot.

Școala de la Cot a fost construită în anul 1912, când în localitate trăiau doar 25 de familii. Oamenii au ridicat-o din piatră brută, iar în calitate de mortar au folosit varul și nisipul. Acest amănunt este important, deoarece, la cei peste 90 de ani, clădirea gimnaziului arată că nu a avut niciodată nevoie de reparații capitale. Adică generații de elevi s-au perindat prin această instituție de învățământ, dar aici practic nu a fost nevoie de reparații substanțiale. Chiar și lemnul de la acoperiș, din stejar tratat cu un component chimic necunoscut deocamdată, a căpătat cu timpul duritatea fierului.

Respectul față de învățător - o tradiție

O dată cu școala, în acest sat a fost edificată și biserica, aceste edificii fiind despărțite doar de drumul care trece prin localitate. Fiecare om, fie tânăr, fie bătrîn, își scoate chipul din cap când întâlnește un profesor. La Cot, învățătorii sînt cei mai respectați oameni din sat.

Serghei Melnic, este unul dintre cei mai tineri directori de școală din fostul județ Orhei. Recent, a împlinit 33 de ani, iar de trei ani conduce gimnaziul de aici. Locuiește la Climăuții de Jos și face câte doi kilometri zilnic pînă la locul de lucru. E și consilier comunal, fiind la curent cu toate activitățile din localitate.

„Mă întrebați cum am câștigat concursul? Destul de simplu. Am completat ancheta în cauză și am trimis-o la Direcția raională de învățământ. Iar peste un timp reprezentanții comisiei de evaluare au apreciat amenajarea teritoriului cu cea mai înaltă notă”, spune directorul.

Acum doi ani, comunitatea a implementat un proiect susținut financiar de FISM, anume profesorii din localitate fiind cei care i-au convins pe locuitorii satului să-și ofere contribuția la realizarea proiectului. Era vorba de astuparea unei rîpi care făcea de mulți ani cele mai mari probleme localnicilor. „Lu-

mea i-a ascultat pe învățătorii noștri. Dacă nu ne impuneam noi, cei 10 pedagogi, nu se știe care ar fi fost destinul acestui proiect necesar pentru localitate”, este de părere conducătorul instituției de învățământ.

90 de arbori la 90 de ani ai școlii

Lucrările cele mai importante de înverzire au avut loc anul trecut, când părinții copiilor din localitate, la îndrumarea cadrelor didactice, au adus aici peste 90 de arbori care au fost sădiți pe teritoriul gimnaziului. Acțiunea a avut loc cu ocazia celor 90 de ani de la darea în folosință a școlii. Treizeci de părinți au organizat o clacă într-o duminică de aprilie, întinzînd aici și o masă de sărbătoare. De remarcat faptul că pomii în cauză au fost crescuți în grădinile sâtenilor anume pentru acest scop. Părinții au pus mîna de la mîna pentru a face ordine în curtea școlii, fapt apreciat de comisia de la Direcția raională de învățământ, ne spune directorul. Pomii sînt îngrijiți în permanență și, ce e foarte important, nici unul din ei nu s-a uscat.

Terenul de sport

Foarte important pe teritoriul școlii este terenul de sport, care s-a dovedit a fi unul din cele mai bine concepute, mi s-a spus la Direcția raională de învățământ. Terenuri de volei și baschet, piste de alergări și cu obstacole, toate sînt întreținute într-o ordine ideală și amplasate foarte rațional în curtea interioară a gimnaziului. După cum am aflat, terenul a fost amenajat acum mai bine de 15 ani de către Ion Măciucă, profesorul de educație fizică, după un proiect personal. Terenul cu obstacole este dotat cu țevi de metal instalate de dl profesor. Aceste țevi sînt printre puținele obiecte de acest fel pe teritoriul școlilor din raion, deoarece în mai multe localități oameni iresponsabili demult le-au scos și le-au folosit în alte scopuri. Din fericire, la Cot nimeni nu s-a încumetat să distrugă terenul de sport. Toate piesele complexului sînt proaspăt vopsite, iar terenurile de joc sînt marcate cu nisip alb. După cum remarcă directorul, profesorul Măciucă a reușit ca nimeni altul să le trezească copiilor respectul pentru educația fizică și sport. De aceea, nici nu este de mirare că elevii de aici au câștigat cele mai multe trofee și cupe transmisibile în raionul Șoldănești...

* * *

Fiecare din cele 10 săli de clasă din gimnaziul de la Cot au deasupra tablei drapelul și stema de stat ale Republicii Moldova. Am fost plăcut surprins de acest lucru, deoarece așa ceva nu mi-a fost dat să văd nicăieri. În clase s-a găsit loc și pentru o icoană și o candelă, iar la geamuri nu lipsesc ghivecele cu flori de cameră. Mi-au plăcut mult sălile de clasă amenajate de profesoarele Ana Doroș și Nina Măciucă.

Dumnealor au reușit să imprime fiecărei săli de clasă un stil propriu, să asorteze draperiile cu mobilierul

și cu florile de cameră. Nu vor avea probleme la iarnă? – I-am întrebat pe dl director, arătînd la flori, dar și la sobele din fiecare sală. „Niciodată, mi s-a răspuns, deoarece încălzirea nu ne-a dat de sminteală încă de pe vremea lui Leon Kasso. O parte din cărbuni a fost deja procurată, iar altă parte urmează a fi contractată de primărie”, m-a convins directorul.

Proiecte noi

Deși se află la periferie, satul Cot nu dorește să rămînă în urmă de alte localități din Moldova la capitolul modernizarea sau re tehnologizarea localității. Despre reparația drumurilor, care aici lasă de dorit, computerizarea școlii, lucrările de reparație la alte obiective de menire social-culturală din localitate am stat de vorbă cu directorul școlii din Cot și cu Svetlana Rotundu, primarul comunei Climăuții de Jos. Directorul școlii mi-a arătat că are deja perfectate toate documentele pentru a înregistra o organizație neguvernamentală pentru dezvoltarea durabilă a satului Cot, din care face parte majoritatea părinților celor 85 de elevi din școală. „Am dori, totuși, pînă la centenarul de la darea în folosință a școlii, să facem o reparație capitală, să instalăm geamuri moderne și uși din aluminiu, care păstrează căldura, să amenajăm o sală de computer. În prezent, copiii fac un drum de cîțiva kilometri la Climăuții de Jos pentru a studia computerul, situație foarte anevoioasă mai ales pe timp de iarnă. Dorim să facem din satul nostru mic o localitate pe măsura celor mai performante localități din Moldova”, a spus Serghei Melnic.

Directorul este convins de succesul celor preconizate, cu atît mai mult cu cît comunitatea de aici are deja experiență de colaborare cu FISM și a dovedit că se poate uni în jurul unei idei spre a o materializa.

Ion CERNEI

Experiența franceză ar putea

După cum știți, Fondul de Investiții Sociale din Republica Moldova a obținut un grant de la Departamentul de Dezvoltare Internațională al Marii Britanii pentru dezvoltarea parteneriatului în 20 de comunități rurale. Componentele de bază ale acestui proiect constau în crearea de formatori bine instruiți la nivel de comunități rurale; dezvoltarea parteneriatului comunitar local prin implicarea tuturor actorilor comunitari în elaborarea și implementarea planurilor strategice de dezvoltare socio-economică a satelor pentru 5 ani.

În vederea creării și dezvoltării rețelei de formatori locali la nivel de comunități rurale, a fost angajată în bază de concurs Compania „International Business Initiatives”, care timp de 14 zile a efectuat la Chișinău instruirea formatorilor locali în problemele și tehnicile de dezvoltare a parteneriatului comunitar local și a organizat două turnee de studii în Franța. Despre primul turneu ați avut posibilitatea să citiți în unul din numerele precedente. Astăzi, vă vom relata despre cel de al doilea turneu la care au participat reprezentanții ai FISM, Cancelariei Guvernului, Centrului Contact, vicebașcanul Gagauz-Yeri, primari din localitățile ce implementează Proiectul Dezvoltarea parteneriatului comunitar.

Turneul respectiv s-a desfășurat în perioada 30 iunie – 4 iulie 2003 în Cantonul Les Pays des Herbiers situat în sudul Franței. Acest canton, care se mai numește și Comunitatea comunelor, este considerat una din cele mai avansate regiuni din sudul Franței în dezvoltarea comunitară, inclusiv a parteneriatului social la nivel de comunitate.

Fiecare zi a turneului de studii începea cu agenda consistentă a zilei și se încheia cu o evaluare a activităților efectuate, concluzii și recomandări privind posibilitățile și modalitățile de aplicare a cunoștințelor acumulate în Franța în comunitățile din Moldova.

Administrația publică locală

Unul din obiectivele de bază ale turneului de studii a fost întâlnirea cu reprezentanții primăriilor din Franța în scopul cunoașterii rolului și responsabilităților lor la nivel comunitar, modalităților de planificare strategică a dezvoltării socio-economice a comunităților, alcătuirea bugetelor locale, implicarea populației în soluționarea problemelor comunitare, asigurarea transparenței activității primăriilor. Pentru atingerea acestui obiectiv a fost organizată o întâlnire cu reprezentanții Primăriei și Consiliului Municipal Les Herbiers.

Participanții au luat cunoștință de sistemul politic și administrativ francez în vederea înțelegerii locului și rolului primăriilor locale. Am constatat că Franța este divizată în regiuni, departamente, cantoane și comune. De exemplu, Les Herbiers este o comună care se află în cantonul Les Herbiers din departamentul Vendee, regiunea Les Pays des Loire.

Les Herbiers are o populație de 15.000 de locuitori, majoritatea fiind băștinași. Se presupune că în viitorii 40 de ani ea va spori cu 6000 de locuitori. Deosebit de interesantă în raport cu dinamica populației este construcția de locuințe. Primăria acordă o atenție deosebită rezervării terenurilor speciale pentru construcția caselor de locuit. Astfel, dacă în anul 2000 au fost construite 80 de case de lo-

cuit, în anul 2001 – 119 case de locuit, apoi în anul 2002, numărul caselor construite a sporit până la 246.

Potențialul economic al comunei este constituit din cele 200 de întreprinderi, care au peste 8 salariați, inclusiv 15 întreprinderi cu mai mult de 15 salariați. Rata șomajului este de 8%, majoritatea șomerilor fiind femei.

Principalele sectoare de activitate sînt cel agro-alimentar; construcția vaselor maritime; industria textilă; confecționarea mobilei; producerea materialelor industriale plastice.

În comună funcționează 2 colegii, 2 licee, un institut superior de comerț, 11 școli, un ins-

titut medico-educativ, 3 centre de formare profesională.

În fruntea comunei se află primarul. Consiliul municipal este alcătuit din 33 de persoane. În total sînt 9 comisii municipale: Sport; Formare și angajare în câmpul muncii; Comunicare; Economică; Administrare și finanțe; Cultură; Tehnică; Școlară; Socială. Președinții comisiilor municipale sînt adjuncții primarului. Totodată, în structura fiecărei primării există două consilii, care, în viziunea primarului, sînt destul de importante și reprezentative: Consiliul Înțelepților (persoanelor în etate) și Consiliul Copiilor.

Un moment curios pentru primarii din Moldova participanți la turneul de studii a fost modalitatea de elaborare și aprobare a bugetului local, precum și structura lui. Elaborarea fiecărui buget începe în lunile octombrie-noiembrie cu o etapă de pregătire. În lunile ianuarie-februarie, este elaborată prima variantă a bugetului pentru anul scontat. În luna aprilie, cînd sînt deja cunoscute rezultatele bugetului pentru anul precedent, se perfectează varianta finală a bugetului. În cazul în care bugetul este deficitar, prefectul se implică în administrarea bugetului și blochează toate cheltuielile pe care le consideră neargumentate. Sînt lăsate doar cheltuielile obligatorii, cum ar fi cele pentru școală, asigurare socială, administrare. Bugetul comunei Les Herbiers pentru anul 2003 este de 25,8 mln euro.

Destul de interesantă este clasificarea surselor de venit la buget și cheltuielile efectuate. Astfel, dacă luăm ca total 100 de euro, atunci proporția surselor de venit poate fi clasată în felul următor: Fiscale – 46,09 euro; Alte impozite – 16,6 euro; Alocații de la stat – 11,86 euro; Subvenții – 7,6 euro; Credite de la bănci – 11,7 euro; Diverse produse – 3,6 euro; Venituri de la bunuri (terenuri) – 2,04 euro; Rambursarea TVA – 1,05 euro. Structura cheltuielilor la 100 de euro va fi următoarea: Servicii generale – 31,6 euro; Dezvoltare urbană – 21,57 euro; Ram-

bursarea creditelor de la bănci – 17,01 euro; Cultură – 10,13 euro; Sport – 3,8 euro; Tineret – 1,49 euro; Învățămînt – 10,13 euro; Intervenții sociale și familie – 8,31 euro.

Taxe de bază aplicate sînt: de reședință, funciară, pe întreprindere și cea profesională.

Bugetul este elaborat de către serviciile administrative ale primăriei, discutat cu populația și aprobat de Consiliul municipal. Informația despre bugetul aprobat și cheltuielile efectuate este diseminată prin diferite broșuri elaborate de primărie, precum și prin intermediul revistei primăriei „Vivre aux Herbiers”.

Analiza bugetului primăriei la capitolul de

organizație cu statut de asociație, care prestează diferite servicii pe principii facilitare fermierilor uniți în această cooperativă. De exemplu, asigurarea, în bază de arendă, a fermierilor cu tehnica necesară pentru cultivarea pămîntului, strîngerea roadei sau livrarea îngrășămintelor, nutrețurilor necesare pentru creșterea animalelor, ori colectarea produselor agricole în vederea comercializării lor. În cazul în care fermierul are nevoie de consultanță specializată, cooperativa poate să asigure chiar și această consultanță.

Comunitatea comunelor

La mijlocul anilor 90, guvernul francez a luat o decizie în baza căreia comunele au obținut dreptul de a se asocia pentru a soluționa problemele intercomunitare. Comunitatea comunelor din Les Herbiers și-a început activitatea la 1 ianuarie 1995. Din ea fac parte 8 comune din cantonul respectiv. Consiliul comunității este alcătuit din 35 de delegați titulari. Procentul de delegați titulari pentru fiecare comună corespunde procentului de populație al comunei în cauză.

Competențele Consiliului comunității sînt:

- Amenajarea spațiului (supravegherea implementării politicii de stat în construcția locuințelor, dezvoltarea drumurilor de interes comun; adaptarea locuințelor la necesitățile persoanelor în vîrstă și cu dizabilități);
- Dezvoltarea economică (crearea, gestionarea și promovarea zonelor de activitate economică; crearea unor ateliere intercomunitare; asistența comunelor în vederea dezvoltării noilor întreprinderi, dezvoltarea turismului la nivel de comunitate);
- Echipamentul sportiv și de odihnă (dezvoltarea unei piscine intercomunitare);
- Sectorul social (amenajarea unor zone de agrement pentru călători);
- Sectorul școlar. Educația (educația elevilor în domeniul regulilor de circulație, susținerea financiară a ONG-urilor „Misiunea locală” și „Antena”, care se ocupă de asistența socială a copiilor în situație de risc; crearea unui centru de cibernetică; amenajarea unui centru de examinare pentru eliberarea permiselor de conducere);
- Mediu (colectarea în comun a deșeurilor și reciclarea lor; restaurarea și întreținerea în comun a bazinului unui rîu; crearea unor gunoști comune);
- Turism, relații internaționale (crearea unui oficiu de turism la nivel de canton, relații de colaborare cu Anglia, Spania, Germania în domeniul turismului);
- Cultură (participarea la lucrările ce țin de restabilirea patrimoniului istoric și cultural al cantonului Les Herbiers).

► Primarul orașului Les Herbiers

cheltuieli și venituri pentru anii 1996-2003 demonstrează că în această perioadă de timp capacitatea de autofinanțare a primăriei a crescut simțitor. De exemplu, în anul 1996, capacitatea de autofinanțare a primăriei era de 583000 euro, iar datoriile sau cheltuielile - de 3084000 euro. În anul 2003, capacitatea de autofinanțare este de 1978000 euro, iar cheltuielile - de 1860000 euro. Aceasta a fost posibil în urma efectuării unei analize minuțioase a veniturilor și cheltuielilor primăriei și corelării cheltuielilor cu veniturile obținute.

În anii ce urmează, comuna Les Herbiers își propune construcția unei grădinițe de copii; dezvoltarea sectorului de locuințe private; deschiderea unui centru acvatic.

Administrația publică locală din Les Herbiers acordă o atenție sporită dezvoltării sectorului economic și facilitează procesul de organizare și dezvoltare a gospodăriilor de fermieri, cît și a întreprinderilor de prelucrare a materiei prime agricole și a întreprinderilor cu profil industrial. Argumentele forte în acest context sînt: mărirea sumei veniturilor primăriei din impozite, crearea locurilor de muncă noi și, implicit, creșterea posibilităților de soluționare a problemelor locale de ordin social.

Un moment care ne-a impresionat foarte mult a fost susținerea de către administrația publică locală a Centrului Departamental al tinerilor agricultori. Faptul în cauză contribuie la menținerea tinerilor în sectorul agrar și la asigurarea unei continuități în domeniul profesiei activităților de agricultor. Conform datelor statistice, circa 45% din agricultorii regiunii respective sînt în vîrstă de pînă la 39 de ani.

Un fapt pozitiv menționat de către reprezentanții administrației publice din echipă a fost principiul asocierii fermierilor în cooperative agricole. După cum au menționat ei, acest principiu ar putea fi preluat și dezvoltat și în Republica Moldova. Astfel, în Franța cooperativa agricolă a fermierilor constituie o

prinde rădăcini și în Moldova

Printre realizările Comunității Comunelor ar putea fi menționate construcția și gestiunea în comun a unei piscine; amenajarea gunoierilor și colectarea gunoierului; susținerea activităților ONG-urilor din domeniul asistenței sociale; aplicarea măsurilor de prevenire a încălcării regulilor de circulație; aderarea la Sindicatul mixt al Vendepopolului.

Vorbind despre colaborarea intercomunitară prin intermediul Comunității comunelor, este cazul să menționăm orientarea comunităților locale din Franța spre colaborarea la nivel regional. Astfel, regiunea Pays des Loire dispune de un fond regional de dezvoltare care susține activitățile de interes regional și implementarea lor, în cooperare, de către diferite departamente, comunități. În fiecare an, sînt semnate contracte de dezvoltare regională în agricultură, comerț și artizanat, economie, turism, activități de recreare.

O manifestare interesantă a principiului cooperării dintre comune este spectacolul Puy du Fou sau, în traducere, Colina Fagului. Ideea aparține lui Filipp de Vilie, care, în anul 1997, decide de a pune în scenă un spectacol grandios bazat pe principii de voluntariat și dragoste pentru moștenirea culturală. În acea perioadă, populația cantonului Les Herbiers se confrunta cu probleme de ordin economic, care au condus la mărirea ratei șomajului. Spectacolul trebuia să contribuie la dezvoltarea turismului în zonă și, ca rezultat, la un impact benefic asupra dezvoltării social-economice a zonei în întregime.

Autorii au pornit de la ideea realizării unui spectacol de lumini și sunete pe motivul istoriei Franței. Scena se află sub cerul liber și reprezintă mediul din jurul unui castel medieval. Caracterul grandios al spectacolului este accentuat nu numai de grandiozitatea evenimentelor istorice, care se perindă în fața spectatorilor, dar și de numărul de actori implicați în spectacol (în jur de 2000 de persoane), de costumele și decorațiile elaborate și cusute de înșiși membrii comunităților din jur. Uimitor este faptul că toți actorii și persoanele care participă la organizarea și desfășurarea spectacolului sînt voluntari. Ei fac acest lucru mai bine de 20 de ani, timp ce s-a scurs de la premieră. Acum în spectacol joacă reprezentanții a trei generații: bunici, părinți și copii.

Spectacolul are loc doar în zilele de odihnă. Numărul constant de spectatori este de aproape 2000 de persoane. Sursele financiare acumulate sînt folosite pentru activități de caritate, precum și pentru întreținerea spectacolului.

Este de menționat că în zilele cînd spectacolul este pus în scenă toate hotelurile din comunitatea Les Herbiers sînt arhipline. Majoritatea restaurantelor sînt ocupate. Ba mai mult ca atît, în ultimii 10 ani au fost construite multe hoteluri particulare noi, a fost dezvoltată rețeaua de drumuri.

Importanța dezvoltării parteneriatului intercomunitar și regional constă în dezvoltarea eficientă a teritoriilor; posibilitatea rezolvării eficiente a problemelor intercomunitare; minimalizarea cheltuielilor la întreținerea obiectivelor sociale și economice (de exemplu: piscina); crearea unui mediu investițional favorabil și posibilități mai mari de atragere a investițiilor private.

Sectorul asociativ

În scopul familiarizării cu rolul sectorului asociativ la nivel de comunitate, modalitățile

de implicare a asociațiilor obștești în soluționarea problemelor comunitare, parteneriatul dintre asociațiile obștești și primăriile locale, dintre asociațiile obștești și reprezentanții businessului privat, a fost organizat un șir de întâlniri cu organizațiile obștești din comunitate: Misiunea locală; Uniunea Negustorilor și artizanilor din Herbiers; Les Herbiers enterprises; Centrul de ajutor prin muncă; Institutul rural al caselor familiale; Uniunea Departamentală a Asociațiilor familiale din Vendee; Camera de meserii din Vendee; Asociația tinerilor agricultori; Asistența în mediu deschis; Ajutorarea familiilor și familiilor în vîrstă.

Vom încerca să prezentăm cîteva organizații nonguvernamentale care activează în comunitate în vederea creării unei imagini despre rolul și responsabilitățile lor.

Asociația Misiunea locală face parte dintr-o rețea de asociații similare creată la nivel de țară cu 18 ani în urmă. Scopul acestor asociații este inserțiunea socială și profesională a tinerilor în vîrstă de 16-25 de ani. Beneficiarii sînt familiile defavorizate sau incomplete, tinerii cu comportament deviant, cu restricții funcționale de ordin mental sau fizic. Activitatea asociației este orientată spre identificarea problemelor beneficiarilor și, de comun acord cu ei, a modalităților de soluționare a acestora, stabilirea unor obiective concrete în termen concret și consilierea lor permanentă în vederea atingerii acestor obiective. De exemplu, în cadrul programului care are drept scop inserțiunea profesională a tinerilor, accentul este pus pe discuții cu tinerii în vederea determinării intereselor privind viitoarea profesie, construirea unei traiectorii de atingere a obiectivului și de obținere a unei profesii dorite, suportul informațional permanent privind profesiile, întreprinderile din jur și locurile vacante, școlile de meserii, consiliere în scrierea unui CV, unor scrisori de recomandare, punerea la dispoziția tinerilor în căutarea unui loc de muncă a telefonului, minitelului, copiatorului, computerului etc. în calitate de suport tehnic. În cazul programului de consiliere a persoanelor cu dizabilități mentale, accentul este pus pe terapia prin artă și dezvoltarea abilităților necesare pentru o viață independentă. Un moment esențial în activitatea acestei organizații este acordarea de consiliere la domiciliu. Cu referire la rezultatele activității ONG-ului Misiunea locală din Les Herbiers, menționăm că în anul 2002, numărul de beneficiari a atins cifra de 1028 de tineri și tinere, 536 dintre care au fost clienți noi. În cadrul Programului de acțiune individualizată, au fost încadrați 130 de tineri și tinere. În cadrul

Programului fondul de ajutor pentru inserțiunea tinerilor, au fost examinate 313 cereri, au fost efectuate 222 acte de ajutor financiar, inclusiv donații, ajutor de urgență etc. 62 de tineri au beneficiat de măsuri de însoțire; 79 - de serviciile atelierului de angajare în cîmpul muncii.

Structuri asemănătoare cu Centrul de ajutorare prin muncă funcționează în toată Franța. Scopul lor este de a crea locuri de muncă pentru persoanele cu dizabilități. Este de menționat că acest fapt este încurajat de către statul francez. Astfel, fiecare întreprindere care are mai mult de 20 de angajați, în conformitate cu legea, este obligată să angajeze la serviciu cel puțin 7% persoane cu dizabilități. În cazul în care întreprinderea nu angajează persoane cu dizabilități, ea plătește în favoarea unor centre de ajutorare prin muncă pentru angajarea acestora. Centrul vizitat de noi a fost creat în anul 1975 și este destinat pentru 80 de clienți cu deficiențe intelectuale. Activitatea centrului este axată pe respectarea personalității fiecărui individ, evaluarea capacităților personale de integrare, de comunicare și de comportament, a abilităților manuale și elaborarea în conformitate cu acestea a unor proiecte individuale de socializare. La centru funcționează 8 ateliere profesionale: de tîmplărie, de mecanică, de electricitate, de prestări servicii etc. Activitățile în aceste ateliere corespund abilităților manuale și capacităților intelectuale ale clienților. Centrul are contracte de parteneriat cu diferite întreprinderi, de unde primește volumul de

lucrări necesare. Salariul acestor persoane este constituit din ajutorul pentru asistență socială (de exemplu, 80%) și dintr-un adaos plătit de centru. O parte din persoane locuiește într-un centru rezidențial la 30 de km de centrul de ajutorare prin muncă. Altă parte locuiește în familii. În fiecare dimineață, persoanele în cauză sînt aduse la serviciu cu transportul centrului.

Efectuînd o analiză a organizațiilor obștești vizitate din perspectiva misiunii pe care o îndeplinesc în comunitate și a relațiilor cu alți actori comunitari, ținem să menționăm relațiile de cooperare existente aici. Un model elocvent în acest sens este susținerea de către primăria Les Herbiers și de către Comunitatea de comune a ONG-urilor ce prestează servicii în domeniul asistenței sociale a grupurilor defavorizate. Astfel, primăria rezervează în fiecare an surse financiare de la bugetul local pentru suportul ONG-urilor Misiunea locală, Asistența în mediu deschis, Centrul de ajutor prin muncă. Totodată, beneficiarii serviciilor sociale prestate de către aceste organizații sînt selectați de comun acord cu administrația publică locală, care este interesată în soluționarea celor mai stringente probleme sociale din comunitate.

Lecții însușite:

- Parteneriatul social dintre diferiți actori comunitari contribuie la identificarea celor mai stringente probleme comunitare și la orientarea tuturor resurselor existente în comunitatea respectivă la soluționarea lor;
- Elaborarea planului urbanistic este un suport real în dezvoltarea social-economică a comunității;
- Asigurînd transparența alcătuirii și îndeplinirii bugetelor prin intermediul mass-media, publicațiile primăriei contribuie la ridicarea nivelului de informare a populației privind activitatea consiliului local și sporește nivelul ei de încredere în consiliu și primărie;
- Orientarea primăriei spre susținerea oricăror investiții private la nivel de comunitate prin crearea unor condiții investiționale favorabile contribuie la dezvoltarea economică și socială a localității, crearea locurilor noi de muncă și ridicarea nivelului bunăstării populației.

Ludmila MALCOCI,
director departament FISM

Obiectivul de bază al turneele de studii a constat nu doar în efectuarea vizitelor și în cunoașterea realității franceze, dar totodată și în preluarea experienței avansate, diseminarea ei la nivel local și replicarea celor mai bune practici. În vederea atingerii obiectivelor finale, FISM a organizat o conferință cu participanții la turneele de studii la tema „Dezvoltarea parteneriatului social: adaptarea experienței franceze la condițiile Republicii Moldova”. Iată cîteva din subiectele comunicatelor: „Locul și rolul societății civile în crearea și dezvoltarea parteneriatului social”, „Modalități de comunicare între diferiți actori comunitari și asigurarea transparenței”, „Importanța parteneriatului dintre business și APL pentru dezvoltarea comunității”.

Participanții la conferință au convenit asupra colaborării ulterioare și efectuării unui schimb permanent de experiență. Printre concluziile finale pot fi menționate necesitatea dezvoltării unui parteneriat viabil între ONG-urile din comunitate și administrația publică locală; dezvoltarea voluntariatului și asigurarea transparenței; susținerea de către sectorul privat a celui civil; asigurarea comunicării între diferiți actori comunitari și intercomunitari. De asemenea, s-a decis asupra promovării legislative a filantropiei, a cooperării între diferite comunități în vederea soluționării problemelor ce le afectează, a aplicării în practică a descentralizării puterii publice, a creării școlilor familiale rurale, precum și asupra acordării facilităților pentru întreprinderile ce creează locuri de muncă pentru persoanele cu dizabilități.

LA ÎNCEPUT DE CALE

Centrele Comunitare – garanția bunei informări

Crearea centrelor comunitare în șase localități rurale din nordul Republicii Moldova a fost, la începutul anului curent, o prioritate a proiectului "Crearea rețelei beneficiarilor FISM din zona de nord a republicii", implementat de Centrul CONTACT cu suportul Fondului de Investiții Sociale din Moldova. Organizațiile neguvernamentale locale selectate în calitate de Centre Comunitare în rețea urmează să asigure circuitul informațional intern între alte centre analoge, precum și între Centrul CONTACT și localitățile din regiune beneficiare ale FISM. Fiecărui Centru Comunitar îi revine rolul unui organism prin intermediul căruia urmează să se creeze legături între diverși parteneri pentru dezvoltarea durabilă a comunității.

Selectarea ONG-urilor ce pretindeau la titlul de Centru Comunitar a avut loc în cadrul Programului Dezvoltare Comunitară al Centrului CONTACT, finanțat de Fundația SOROS. Cele mai mari șanse le-au avut organizațiile cu experiență în implementarea microproiectelor, cu oficiu, telefon, cu perspective de dezvoltare durabilă și imagine pozitivă în comunitate. Printre condițiile înaintate participanților la concurs au fost: comunitatea să-și asume responsabilitatea pentru cheltuielile administrative, de întreținere a centrului, și să procure un computer.

Astfel, în prima jumătate a anului 2003, Centrul CONTACT a facilitat procesul de creare a Centrelor Comunitare în șase localități din nordul Moldovei și anume în Baraboi (Dondușeni), Vișoara (Edineț), Cuhureștii de Jos (Florești), Chișcăreni (Sîngerei), Ștefănești (Florești) și Pîrlița (Ungheni). Fiecare dintre aceste centre a primit un suport financiar inițial de circa 1000 de dolari americani, destinat activităților de amenajare a oficiilor, procurării de mobilier și birotică, reparațiilor curente, conectării la INTERNET, instruirii echipei din cadrul centrelor și editării buletinelor informative și pliantelor.

Scopul urmărit de CONTACT și FISM în crearea respectivelor nuclee comunitare a fost fortificarea rețelei beneficiarilor FISM în zona de nord. La fel de important s-a considerat atât

accesul membrilor comunității și membrilor rețelei la Internet, editarea buletinelor informative, cât și faptul că centrele trebuie să se afirme ca mijloace operative de informare a membrilor rețelei despre activitățile de instruire, schimburile de experiență și alte activități organizate în cadrul rețelei.

De menționat că centrele prestează deja servicii de informare și consultanță pentru

comunitate și pentru membrii rețelei. Cei de la Centrul Comunitar din Cuhureștii de Jos, de exemplu, au stabilit cu exactitate lista satelor aflate în aria lor de activitate și, pe cont propriu, au mers în fiecare din aceste localități încercând să pună bazele unei colaborări eficiente. Ei și-au informat partenerii despre serviciile de care ar putea beneficia prin intermediul Centrului Comunitar, la fel și

despre seminarele la care vor învăța cum se scrie o cerere de finanțare, cum se asigură un management sănătos al organizațiilor neguvernamentale etc.

Alt Centru Comunitar, cel de la Pîrlița, Ungheni, și-a demonstrat deja utilitatea prin intermediul buletinelor informative editate aici, precum și grație contactelor tot mai frecvente cu comunitățile din împrejurimi.

Următoarea etapă pentru centrele comunitare este identificarea de noi surse financiare pentru procurarea de echipament performant care va eficientiza activitatea centrelor comunitare.

În continuare, citiți un articol despre primele luni de activitate a Centrului Comunitar de la Pîrlița, Ungheni, și despre experiența acumulată în colaborarea cu comunitatea și partenerii din regiune.

ONG "MOȘTENITORUL" DIN PÎRLIȚA

O experiență nouă

ONG "Moștenitorul" din Pîrlița este unul din cele șase centre comunitare orientate spre beneficiarii FISM din nordul republicii. Scopul acestei organizații, alcătuite în majoritate din cadre didactice și părinți, a fost să implice membrii comunității în rezolvarea problemelor comunitare prin informarea și consultarea lor de către Centrul de informare și relații structurale.

Profesorul Romeo Ciupercă ne spune, în limbaj diplomatic, că nu e ușor să se realizeze cele propuse, dar că se face totul pentru a răspunde necesităților de informare ale comunităților.

Într-o perioadă de timp relativ scurtă, Centrul Comunitar de la Pîrlița a acordat consultanță la tema ONG, a oferit seturi de

documente necesare pentru înregistrarea organizațiilor neguvernamentale, a multiplicat și distribuit ONG-urilor din regiune buletinul electronic elaborat săptămînal de Centrul CONTACT. Ludmila Uscatu, președinta ONG "Moștenitorul" și directoarea Liceului "A. Mateevici", ne-a comunicat că, zilnic, Centrul este solicitat din toate zonele republicii pentru a acorda consultanță în diverse probleme ce vizează activitatea ONG-urilor. "Sînt surprinsă de această nevoie permanentă de noi și unica explicație a faptului că sîntem atît de solicitați poate fi doar credibilitatea pe care am reușit s-o cîștigăm în timp."

La nivel local, „Moștenitorul” a reușit să implementeze o serie de proiecte. Unul dintre cele mai importante viza identificarea de noi surse de finanțare grație cărora a fost posibilă

continuarea editării revistei "Aici și acum", ca sprijin mediatic acordat tinerilor consilieri din liceu. Alt proiect de rezonanță locală este "Radioficarea satului Pîrlița", estimat la o mie de dolari, cîștigat în cadrul Programului Dezvoltare Comunitară administrat de Centrul CONTACT. Postul de radio, aflat în fază de implementare, va emite pe o rază de 40 de kilometri, urmînd să acopere astfel șase primării din vecinătate. Liceul își propune să iasă în emisie de două ori pe săptămîină pentru a informa comunitatea despre problemele și performanțele înregistrate, dar și pentru a comunica cu părinții. Pentru a asigura și un confort sufletec, vor exista programe de anunțuri și de felicitări, foarte solicitate de săteni.

În comunitate se implementează un Grant CDD, care include trei subproiecte. Este

vorba de reparația unei porțiuni de drum în satul Pîrlița, de reparația capitală a sistemului termic în Gimnaziul "I. Vatamanu" și de elaborarea planului urbanistic al satului Pîrlița.

Recent, la Centrul Comunitar Pîrlița a avut loc un seminar pentru președinții de ONG-uri și primarii din comunitățile ce au aderat la rețelele de nord și de centru. A fost un seminar extrem de util, dacă ținem cont de necesitățile tot mai frecvente ale primarilor și oamenilor cu inițiativă de a solicita Centrului Comunitar consultații și sprijin în crearea ONG-urilor. Prin intermediul Centrului, tot mai multă lume începe să înțeleagă cum pot fi rezolvate un șir de probleme de ordin comunitar, unde pot fi găsite resurse financiare etc.

Pentru a face mai eficiente serviciile prestate, Centrul Comunitar Pîrlița este la curent cu toate concursurile anunțate de finanțatori, despre care își informează partenerii din rețeaua beneficiarilor FISM.

Mai avem cîteva probleme nerezolvate, dar vom găsi o soluție și pentru ele, consideră profesorii care contactează zilnic cu beneficiarii Centrului Comunitar. „Datorită faptului că am știut ce vrem și am încercat să ne descurcăm singuri în situații mai dificile pentru comunitate, am reușit multe. Numai datorită insistenței noastre am învățat să atragem surse financiare considerabile din care am renovat liceul, sistemul de încălzire, am asigurat bibliotecile cu carte și am devenit un centru de informare pentru localitățile din diverse zone ale republicii”, afirmă pedagogii.

Rodica CIORĂNICĂ

CURS OPȚIONAL

Educație pentru dezvoltarea comunității

Forța motrice a evoluției societății o reprezintă oamenii ce conviețuiesc în comunități concrete. În această dimensiune, miza cade pe generația în creștere grație gradului său înalt de receptivitate, flexibilitate și deschidere spre nou. Astăzi, este important ca tinerii să conștientizeze la nivel afectiv apartenența la comunitate și importanța activității fiecăruia pentru binele comun.

Fondul de Investiții Sociale din Moldova a susținut o serie de proiecte venite din comunitate. Deoarece școala este o cheie a comunității, deseori inițiativa îi aparține ei. Astfel, a apărut ideea unui curs opțional „Educație pentru dezvoltarea comunității”, care propune un cadru educațional de 15 ore pentru familiarizarea elevilor cu noțiunea de comunitate, motivarea lor pentru implicarea activă în dezvoltarea comunității, însușirea valorilor civice ale societății democratice.

Ca rezultat, cursul va stimula formarea unei mentalități și a unui comportament adecvat societății democratice, precum și necesitatea de a activa spre binele comun. De asemenea, va contribui la transformarea indivizilor din receptori pasivi ai diferitelor proiecte și acțiuni ale persoanelor de decizie în organizatori ai conviețuirii civilizate.

În iunie curent, un grup din 15 profesori din școlile care colaborează activ cu FISM-ul au beneficiat de un stagiu de perfecționare pentru predarea cursului „Educație pentru dezvoltarea comunității”. Lia Sclifos, autorul curriculumului acestui curs, ne-a declarat că a fost surprinsă să descopere optimismul și ferma încredere a participanților că pot și trebuie să schimbe multe în comunitatea lor. Pe parcurs și la finele cursului, participanții au manifestat interes pentru predarea acestuia și pentru acel spirit între-

prinzător de care are mare nevoie comunitatea.

„Pornind de la premisa că dezvoltarea unei comunități este rezultatul eforturilor depuse de săteni, are o importanță deosebită capacitatea lor de a folosi resursele de care dispun și de a lucra împreună, de a se implica activ în luarea deciziilor pentru realizarea intereselor comune. Anume acestea sînt punctele-cheie pe care pune accent cursul „Educație pentru dezvoltarea comunității”, a subliniat Lia Sclifos. „Or, dezvoltarea unei comunități este asigurată atunci cînd oamenii sînt interesați de bunăstarea localității, cînd au o viziune a ceea ce ar putea fi, au sentimentul responsabilității, încrederii în sine și în ceilalți. Toate acestea pot fi spuse despre participanții la training, prin urmare schimbarea este inevitabilă.”

Pe parcursul verii, pentru profesorii de la sate, s-au desfășurat activități de perfecționare la Centrul Educațional Pro Didactica. Prezentarea cursului „Educație pentru dezvoltarea comunității” a trezit un interes deosebit. El a fost apreciat ca foarte util și necesar comunităților în dezvoltare. Aceasta ne face să credem că inițiativa de a pregăti viitori cetățeni în comunități are viitor și merită susținere.

După cîteva ore de ascultare a cursului, elevii din Javgur, de exemplu, au susținut că orele de educație comunitară sînt bine venite și interesante. Li s-a părut extrem de important să afle ce tipuri de comunitate există, ce înseamnă un cetățean activ și cum trebuie să asigure comunitatea o dezvoltare durabilă.

La Rublenița, r-nul Soroca, elevii, de asemenea, încearcă să însușească ce presupune conceptul de comunitate și participare cetățenească, iar, grație profesoarei Elena Andrieș, se implică cu toții în dezbateri, fiecare fiind încurajat să-și expună opiniile. Elevii sînt interesați de subiectele puse în discuție și doresc să afle mai multe despre felul în care s-ar

putea încadra în activități utile pentru comunitate.

Pentru ca acest curs opțional să se încheie cu rezultate pozitive, este necesar să se implementeze niște activități practice care ar dovedi tinerilor utilitatea participării lor la procesele din comunitate și să se dezvolte temele de curs, as-

tfel ca ei să poată lua cît mai multă informație de la lecțiile de dezvoltare comunitară.

Este cert că școlile din comunitățile care colaborează cu FISM-ul sînt pregătite să participe la refacerea identității sociale și valorizarea potențialului uman. Inițierea, prin intermediul respectivului curs,

a unui parteneriat cu comunitatea și centrarea interesului asupra elevului vor stimula în mod inevitabil o cultură a dezvoltării în rîndul membrilor comunității.

Un reportaj de la școala din Pelivan, unde se predă cursul opțional „Educație pentru dezvoltare comunitară”, citiți în rîndurile de mai jos.

LECTIE LA PELIVAN

Impact surprinzător

Ultima oară am vizitat comuna Pelivan acum 10 ani, cînd am participat la un simpozion dedicat vieții și activității lui Ion Pelivan, unul dintre înaintașii noștri de la 1918, al cărui destin a fost legat de această localitate.

De data asta, plecam la școală spre a asista la o lecție din cadrul programului „Educație pentru dezvoltarea comunității”, ceva nou nu doar pentru mine, probabil. Cei 22 de elevi din clasa a noua m-au primit ca pe un partener de dezbateri la lecția ce o aveau în acea zi de joi. A fost interesant - nicio dată nu m-am întrebat cum ar trebui să activeze o comunitate în condițiile specifice unei societăți în tranziție.

După numai cîteva minute de la începutul lecției, elevii au uitat de prezența mea, fiind cu ochii pe dna Irina Madan, moderatoarea programului, extrem de curioși la noțiuni precum relațiile cetățean – comunitate, rolul liderului neformal în mobilizarea comunității, parteneriatul comunitar etc. După cum am concluzionat în timpul lecției, adolescenții cunosc de minune problemele comunității. Elevul Alexandru Galașan a numit suma colectată de comunitate pentru reparația capitală a clădirii gimnaziului, realizată în colaborare cu FISM. Natalia Dărie a enumerat procentul și cifra exactă a populației angajate, dar și a celei neangajate în cîmpul muncii, a celor ce lucrează la Orhei, în localitate, dar și în străinătate. Mai mulți dintre ei au trecut în revistă numeroasele probleme pe care le are de înfruntat comunitatea - drumurile desfundate, numărul redus al surselor de apă potabilă, starea ecologică nesatisfăcătoare a localității.

Dar cel mai mult m-a surprins anunțarea platformelor electorale de către cei patru candidați virtuali la postul de primar - Lenuța Voicu, Olga Poghiba, Vladimir Cibotaru și Natalia Postolachi. Ei au optat pentru construcția de drumuri, un nou apeduct, înverzirea localității, iluminarea străzilor etc., după

care nu au întîrziat să răspundă la întrebările audienței vizavi de programul prezentat, în special vizînd sursele financiare pe care mizează potențialul candidat pentru realizarea programului său electoral...

Nu au fost trecute cu vederea nici problemele stringente ale școlii (în special activitatea cantinei, înnoirea mobilierului din sălile de clasă), reutilizarea punctului medical ș.a.

Vladimir Ganher a fost de părere că în Moldova spiritul comunitar a existat întotdeauna, deoarece încă din cele mai vechi timpuri în localitățile noastre s-au construit școli, biserici, alte edificii de menire publică, unele din ele avînd o longevitate de invidiat. Nu există probleme care nu ar găsi soluționare în cadrul comunității, dar, în opinia elevului, cea mai mare dificultate o constituie, deocamdată, obținerea mijloacelor bănești necesare pentru aceste scopuri.

Dna Irina Madan s-a dovedit a fi unul dintre cei mai experimentați pedagogi de la gimnaziul din Pelivan. „Nici n-am presupus ce impact surprinzător va avea asupra elevilor această disciplină”, a remarcat profesoara, menționînd că discuțiile nu pot fi oprite o dată cu sunetul clopoțelului. Deocamdată, au fost susținute cinci din cele 15 ore destinate cursului, însă efectul programului se vede chiar de la primele ore.

Profesoara de la Pelivan este de părere că un asemenea curs ar trebui introdus în fiecare școală. „Este evident că marea majoritate a copiilor va rămîne cu traiul în localitate, susține Irina Madan. Programul le-ar fi o călăuză pentru a se dumeri mai lejer în tumultul de situații neprevăzute cu care ne ciocnim în prezent. Le-am scris elevilor din clasa a noua pe tablă adresele lui Ionel Pelivan și Elena Gîdea, cei doi copii ai lui Ion Pelivan, care sînt la o vîrstă înaintată și locuiesc la București. Mi s-a făgăduit că, la ora următoare, fiecare dintre cei 22 le vor scrie cîte o scrisoare copiilor marelui înaintaș care, acum 70 ani, a sprijinit comunitatea lor la grea cumpănă.”

Ion CERNEI

ЧЕЛОВЕК-ЛИДЕР

Село Кодрень решило провести газ

В Фонде Социальных Инвестиций Молдовы мы встретили представителей села Кодрень Окницкого района, которые приехали в Кишинев защищать микропроект по газификации села. У нас состоялась интересная беседа, в ходе которой наши собеседники рассказали о своих намерениях и приводили аргументы в поддержку своей инициативы.

Село Кодрень, вместе с соседним Вэлчинец входят в состав коммуны Вэлчинец. Они находятся очень близко друг от друга, между ними почти нет границы. Оба села еще в 2000 году провели (отдельно) собрания с целью выдвинуть в ФСИМ микропроект по газификации этих населенных пунктов. Уже в первой половине 2001-го года в Вэлчинец проект был внедрен и на сегодняшний день подключены к газопроводу 250 домов, что составляет примерно 80% села. В Кодрень же проект не получился. Говорят, что у людей не было денег, но жители села не совсем согласны с этим утверждением. По их мнению причина провала заключается и в том что у них не было такого лидера как у жителей Вэлчинец, который бы сумел организовать людей и решать вопросы возникающие в ходе работы. Успешное внедрение микропроекта по газификации села Вэлчинец впечатлило соседей из Кодрень и именно поэтому когда решились на эту вторую попытку провести газ в село, они попросили лидера соседей – председателя Общественной Ассоциации “Вэлчинец-Газ” села Вэлчинец, Ивана Константиновича Катеринчик, стать председателем и Общественной Ассоциации по внедрению микропроек-

та по газификации села в Кодрень.

Одним словом Ивана Константиновича Катеринчик, которому в декабре исполнится 73 года, характеризуют как первооткрывателя. Механик-энергетик по специальности, когда-то среди первых проводил электрификацию, а потом и радиофикацию села. Вот и сейчас, говорят люди, он в первых рядах. Мудрость и жизненный опыт сделали Ивана Константиновича известным на всю округу – человек к которому все идут за советом. Следует отметить, что председатель Общественной Ассоциации “Вэлчинец-Газ” был приглашен и в соседние населенные пункты – Кэлэрэшеука, Мерешеука – заняться газификацией, но Иван Константинович отказался работать в нескольких местах одновременно.

“Этот человек хорошо знает свою работу, свое дело и он хорошо ее выполняет. В ходе работ в Вэлчинец, ни у ФСИМ, ни у подрядчиков никогда не возникало вопросов или причин для неудовольствия”, рассказывает Любовь Казак, бухгалтер примэрии.

Такого же мнения и Алла Григорьева, директор местного образовательного комплекса “Школа-садик”: “Говоря языком современного менеджмента, Иван Константинович является нашим лидером в управлении общественной и социальной жизни села. Он из соседнего села, но мы его очень хорошо знаем. Люди ему доверяют и очень благодарны ему”.

Проект по газификации села Кодрень предусматривает строительство трассы со средним давлением, длиной в 2 км 700 метров, и 6 км – трассы с низким давлением. Сумма проекта составляет 872 тыс. 624 леев. По словам членов инициативного комитета, контрибуция села на

► Представители села Кодрень в ФСИМ. Первый слева – И.К. Катеринчик

сумму 130 тыс. 894 леев была собрана в очень короткий срок. “У нас не было проблем со сбором денег потому что на опыте Вэлчинец, где успешно пользуются газом и не имеют никаких проблем с его оплатой, наши люди увидели что есть смысл поработать и все согласились очень быстро дать деньги на строительство газопровода, говорит Алла Григорьева. У нас еще с документацией не было все в порядке, а деньги уже были собраны”, добавила она.

Помогли собрать нужную сумму и некоторые экономические агенты. К примеру, Василий Гайчук, один из местных лидеров агро-хозяйств, выделил строительные материалы для котельной школы.

Директор школы считает, что учебному заведению газ нужен непременно. При печном отоплении, которое было до сих пор, очень трудно работать с детьми и с рабочим коллективом в целом, говорит она. Когда ставился вопрос о газификации села, руководство школы созвало родительское собрание на котором было решено, что при содействии родителей будет и школа

внедряться в проекте. С помощью родителей был составлен план по ремонту школы. До сих пор уже построили новую котельную для газа и сделали ремонт и профилактику отопительной системы. Школе помогли не только родители, но и село в целом. Когда строилась котельная жители села предоставили в помощь, кто продукты, а кто финансовую поддержку.

Примар Петр Рыбак считает что газификация особенно выгодна для села Кодрень так как здесь, на севере республики, практически нет лесов и цена на дрова очень высокая. Как рассчитал Иван Константинович Катеринчик, для того чтобы отопить дом зимой нужны минимум две тонны угля (примерно 1600 леев) и около 200 кубометров дров, так что общая сумма в которую они обходятся превышает 2000 леев. “А нужно еще и распилить, и расколоть дрова, каждый день топить и разжигать печь и таким образом расходы поднимаются уже до 3000 леев, говорит он. А тем временем, я за шесть месяцев зимы заплатил за газ 1050 леев. Газом я отопляю четыре комнаты и ванную –

примерно 70 квадратных метров. Так что топить газом выходит в три раза дешевле чем углем и дровами”.

Для того чтобы удачно внедрить микропроект по газификации и жить так же хорошо и удобно как и жители в соседнем Вэлчинец, для жителей Кодрень опыт и сноровка Ивана Константиновича незаменимы. Доказательством служат те сложные ситуации и трудности которые он сумел одолеть при строительстве газопровода в Вэлчинец. К примеру, для того чтобы собрать контрибуцию села, недостающую сумму решили взять кредит в банке. Потом, когда стали подключаться к газопроводу и другие сельчане, из денег которые они вносили вернули кредит.

“Риск – благородное дело”, считает председатель Агенства по внедрению микропроекта. Тем временем, жители села Кодрень убедились в том, что их сила в еднестве, что вместе они могут решать даже самые трудные задачи и, таким образом, помочь друг другу.

Наталья РЭЙЛЯНУ

Centrul CONTACT stimulează inițiativele locale

În anul curent, Programul Dezvoltare Comunitară (PDC), administrat de Centrul CONTACT, a introdus o serie de modificări în structura sa metodologică, menite să stimuleze inițiativele locale din comunități prin care ar putea fi îmbunătățită calitatea vieții. Conform acestor modificări, Centrul CONTACT a intermediat un proces de facilitare comunitară și a acordat sprijin financiar unor inițiative propuse de comunitate ca rezultat al colaborării și parteneriatului la

nivel local.

Astfel, în cadrul PDC a avut loc un concurs pentru organizațiile neguvernamentale, administrația publică locală și instituțiile din comunitățile rurale (grădinițe, școli, spitale etc.) care au implementat anterior proiecte cu suportul financiar al PDC, precum și proiecte de colaborare și parteneriat local.

În baza unor formulare de evaluare a performanțelor, completate de participanții la concurs, și a rapoartelor întocmite de consultanții programului în urma vizitelor de moni-

torizare în comunități, Comisiile de experți regionale și Comisia Națională au selectat 11 comunități beneficiare ale PDC. Prioritate au avut organizațiile și instituțiile care și-au demonstrat capacitatea de a găsi, atrage și acumula resurse financiare, precum și cele cu experiență de implementare a proiectelor de dezvoltare comunitară. Comisia de experți a mai luat în considerare atât durabilitatea proiectelor implementate de concurenți, cât și notorietatea acestora la nivel local. În funcție de criteriile nominali-

zate, au fost selectate următoarele organizații câștigătoare ale granturilor oferite prin intermediul Programului Dezvoltare Comunitară: ONG „Medicina pentru toți”, s. Vornicești, r. Strășeni; Școala medie Lozova, s. Lozova, r. Strășeni; Muzeul național găgăuz, s. Beșalma, UTAG; ONG „Gencliar birlii”, s. Baurci, UTAG; AO „Vatra satului”, s. Larga Veche, r. Cahul; ONG “Egreta”, s. Zirnești, r. Cahul; AO “Promotorii noului”, s. Pelinei, r. Cahul; AO “Regele pietrei”, s. Cosăuți, r. Soroaca; AO “Maeto-

nium”, s. Tătărauca Veche, r. Soroaca; ATM “Prut-2000”, s. Pruteni, r. Fălești; AO “Armonia”, s. Răuțel, r. Fălești.

Precizăm că suma maximă a granturilor acordate celor 11 câștigători este echivalentă cu 3000 de dolari SUA. O condiție a PDC este ca proiectele finanțate prin aceste granturi, să fie sprijinite de comunitate printr-o contribuție de cel puțin 20 la sută din suma solicitată de la Centrul CONTACT.

Pavel CERNOCAN

CENTRUL DE PLASAMENT TEMPORAR AL COPIILOR STRĂZII „BRÎNDUȘA”

Povestea săndăluțelor ponosite

Copiii din Hîncești rămași fără supraveghere au obosit să mai cerșească pe la colțuri de străzi. S-au plictisit și de orarul fix al autobuzelor și microbuzelor ce pleacă la aceeași oră, din aceeași gară în satele din împrejurimi. De ceva vreme, copiii străzii din orașul Hîncești se aciuiază, unul câte unul, la Centrul „Brîndușa”.

Pe terasa noii lor case, au învățat să-și aranjeze într-un șir lung și drept săndăluțele vechi și ponosite. Cumințenia și grija cu care sînt asezate cele peste 30 de perechi de încălțăminte de copil este impresionantă. Dacă ar putea vorbi, încălțărilor copiilor ar putea mărturisi cele mai emoționante istorii ale micilor lor stăpîni... Tot aici, la centru, copiii au învățat să facă piața împreună cu lucrătorii sociali ai instituției, să prepare bucate pentru prînz sau cină și să... comunice. Sub acest acoperiș ospitalier, copiii, în majoritatea cazurilor, au avut parte, pentru prima oară în viața lor, de zile de naștere cu tortă, luminări aprinse și daruri.

Cel mai mult, copiii au nevoie de atenție și înțelegere, pentru că restul se capătă mai ușor, ne spune

se considera că ne putem descurca fără lumină.”

Centrul „Brîndușa” are ca sursă de inspirație centre similare din Suedia, pe care le-a vizitat acum doi ani șefa fostei secții județene de protecție a drepturilor copilului.

Studiile locale arătau că minorii deveniseră o problemă gravă pentru Hîncești. 450 de copii erau orfani sau rămași fără supraveghere. Începea să îngrijoreze și numărul sporit al copiilor vagabonzi, a căror evidență nu o ținea nimeni și care nici măcar nu figurau în rapoartele poliștilor. În plus, era actuală și problema copiilor neșcolarizați. Sistemul rezidențial de îngrijire a acestor minori se manifestase deja ca un anacronism. În fostul județ Lăpușna activau șapte școli-internat. La Cărpineni erau instituționalizați peste 400 de copii, la Leova – aproape 500, la Copcui - 70 de minori. Erau prea mulți copii izolați de lume. De aceea, crearea cu suportul FISM a unui centru pentru aceste categorii de destinatari era singura soluție și singura alternativă a instituțiilor care obișnuiesc să-i facă pe beneficiarii lor să se simtă altfel decît cei de seama lor.

Proiectul ce urma să fie propus Fondului de Investiții Sociale a fost

Hîncești ajung copiii care au nevoie de primul ajutor. Adică, cei veniți din familii numeroase, cu grave probleme financiare sau cei ai căror părinți au devenit victime ale alcoolismului, degradați total și care au pierdut controlul asupra propriilor copii. Micii beneficiari s-au adaptat neașteptat de repede la noile condiții de viață. Ziua, frecventează grădinița, iar serile revin la centru, unde se pare că au regăsit căldura familială de care nu au avut parte decît foarte rar în familiile lor biologice.

Conform regulamentului, centrul, cu o capacitate de 32 de locuri, trebuie să primească doar copii din municipiul Hîncești. Se mai fac însă și excepții, deoarece copilul trebuie ajutat imediat, indiferent dacă este sau nu de pe loc. Cu regret, receptivitatea administrației centrului și disponibilitatea ei de a interveni pentru fiecărui copil aflat în dificultate, nu găsesc o reacție similară din partea primăriilor sătești, de unde vin copiii. De cele mai dese ori, acestea nu reacționează în nici un fel la încercările celor de la centru de a stabili motivele pentru care copiii fug de acasă sau cerșesc. De aceea, rezolvarea cu succes a unui caz este o adevărată performanță în condițiile în care unii micuți nu au nici măcar acte.

Și Nadia Codreanu, și Iulia Narcomeț au venit aici din stradă. Ultima, care nu are nici 8 ani, era cerșetoare cu sediu permanent la unul din colțurile Chișinăului. Smolițica ajunsese să facă parte din peisajul tot mai puțin pitoresc chiar și pentru străinii ce vizitau capitala. În fiecare zi, era dusă la „locul de muncă” de către mama ei. În această perioadă, datorită angajaților poliției, fetița a fost plasată de peste 40 de ori la Centrul de plasament temporar al minorilor din Chișinău. După ce era întoarsă în familie, epopeea ei începea de la capăt - stradă, cerșit, Centru de plasament. De zeci de ori fetița a

trăit aceleași scenarii pe care i le scriau alții...

De trei luni deja, Iulia se află la Centrul din Hîncești. La încercările administrației de a-i contacta familia, ea s-a arătat speriată de ideea să revină acolo. Fetița nu mai ascunde de nimeni că va fi forțată de maicăsa să ajungă iarăși în stradă, chiar și cu prețul de a fi bătută. Mama Iuliei are un dosar la poliție și riscă să fie lipsită de drepturile de mamă. Totodată, conducerea centrului caută o familie nouă pentru fetiță. Revenirea în familia ei naturală este ultimul lucru pe care și-l dorește. Iulia manifestă schimbări pozitive în comportament și educație și face totul ca să ajungă o fetiță educată și cuminte.

Iașa din Mingir a fost adus la centru de un omulean, căruia i se păruse suspect. Iașa nu prea știe de familie, locuind mai mult pe dealuri, prin colibe sau prin copaci. Acum, este la a doua încercare de a locui la centru. Prima oară, a dispărut după o zi, în care nu i-a plăcut să spună ce face, unde se duce, de ce se duce etc. Viața după regulamente nu era pentru el. Așa că preferase să se întoarcă la traiul lui liber. Putea contempla ore în șir șuvoaiele de oameni de la gară, știa încotro pleacă fiecare microbuz sau autobuz și chiar îi plăcea rolul de

birou de informații al gării. Pînă a fost găsit și adus înapoi la centru. Pedagogii spun că toate poveștile sau răspunsurile date de Iașa sînt legate de ziua de vineri – zice că s-a născut vineri, că a venit la centru vineri, că azi e vineri, că poliția l-a găsit vineri, că a mîncat vineri și tot așa. Îi e dor de tata, pentru că mama îl „ucidea”. Este un copil abuzat, comentează Ecaterina Bucur, și a venit aici pentru liniște și pentru a depăși frica, chiar dacă nu conștientizează acest lucru. Visul de coșmar al băiatului a fost cînd a visat că dna directoare l-a dus înapoi acasă.

...Cu siguranță, copiii au îndrăgit noua lor casă – Centrul „Brîndușa”. Chiar dacă este una provizorie. Aici nu este ca la o casă de copii. Este un fel de familie foarte mare și unită. Copiii merg la școală sau grădiniță, comunică, se plimbă prin oraș, nu pierd legătura cu rudele și părinții.

În ciuda independenței pe care obișnuiesc să o aibă fiecare, nimeni nu fuge de la centru. Grație atitudinii individualizate a lucrătorilor. Pedagogii de aici știu că micuții lor beneficiari trebuie ascultați și înțeleși. Iar dacă cineva pleacă de aici pentru a reveni în familie, ușile centrului rămîn permanent deschise pentru el...

psihologul centrului, Ecaterina Bucur. Al doilea lucru important este că acești copii se atașează foarte ușor de cineva. Dacă înainte se lipeau de străinii din stradă, astăzi se atașează de pedagogii sau de lucrătorii sociali. Micuții mizează mult pe dăruirea și căldura emanată de dădaca sau pedagogul care rămîne seara la centru, cînd ei se adună ciucure în jurul acestora.

Timp de cîteva luni, centrul a stat fără energie electrică din cauză că primăria, sub ale cărei auspicii activează instituția, nu a binevoit să-și onoreze obligațiile față de furnizor.

„Am devenit o bătaie de cap pentru municipalitate, ne explică directoarea Centrului, Zinaida Potîngă. Dacă administrația anterioară era dispusă să ne intre în situație, actuala ezită să se implice. Vara se întuneca tîrziu și

elaborat de către membrii comunității, între ei medici, cadre didactice și lucrători ai administrației publice locale. Sprijiniți de primărie, ei au înaintat la FISM proiectul Centrului „Brîndușa”, solicitînd sprijin financiar pentru renovarea și utilarea clădirii oferite de administrația locală. Era nevoie de 75 mii de dolari. În scurt timp, proiectul a fost acceptat pentru finanțare și realizat.

Contribuția FISM în implementarea acestui proiect extrem de important pentru comunitate este semnificativă. Atractiv prin aspectul său, dar și mai mult prin transparența și deschiderea către comunitate, Centrul „Brîndușa” este în topul celor mai cunoscute și contactate instituții din localitate.

În linii mari, astăzi la Centrul din

Centrul CONTACT ANUNȚĂ

Programul de instruire continuă

Centrul Național de Informare și Asistență pentru ONG-uri CONTACT anunță Programul de instruire continuă pentru reprezentanții organizațiilor neguvernamentale și ai grupurilor de inițiativă. Programul de instruire continuă derivă direct din misiunea Centrului CONTACT care se concretizează în sprijinirea sectorului asociativ prin oferirea de servicii de instruire, consultanță și informare.

Scopul programului este de a contribui la sporirea eficienței activității ONG-urilor și, implicit, creșterea calității prestației lor în contextul societății. Instruirea membrilor asociațiilor în diverse aspecte ale managementului asociativ devine un imperativ în condițiile creșterii permanente a numărului de organizații, membrii cărora nu au o pregătire necesară în domeniul managementului asociativ, fapt ce produce deficiențe în activitate și, chiar, deseori împiedică la dezvoltarea normală a organizațiilor.

Programul presupune promovarea activităților de training. La seminare pot participa membrii organizațiilor neguvernamentale care dovedesc apartenența la o organizație. La seminarele privind cadrul legislativ și înregistrarea unei organizații neguvernamentale pot să participe și persoane care nu sînt încadrate într-o asociație.

Frecvența seminarelor în programul Instruire continuă va fi de cîte unul pe săptămînă. În cazul cererii sporite este posibilă o creștere a numărului de seminare. Numărul de participanți nu va depăși 25 de persoane.

Pe parcursul anului 2003, Centrul CONTACT va promova seminare în următoarele domenii:

- Cadrul legislativ și înregistrarea unei organizații neguvernamentale
- Scrierea propunerii de finanțare
- Colectare de fonduri
- Managementul resurselor umane
- Managementul voluntarilor
- Planificare strategică
- Managementul organizației

Pentru informații suplimentare contactați-ne la: or. Chișinău, str. București, 83; tel. 23-39-47, 23-39-48.

Direcția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (DDC), parte integrantă a Departamentului Federal al Afacerilor Externe al Elveției, Biroul de la Chișinău, anunță lansarea Programului de Granturi Mici pentru ONG-uri pentru anul 2003 în Moldova.

Scopul programului este de a promova dezvoltarea societății civile în Republica Moldova prin acordarea suportului ONG-urilor din Moldova ale căror activități contribuie în mod direct la îmbunătățirea condițiilor de trai a celor mai vulnerabile și defavorizate segmente ale societății.

Programul de Granturi Mici este o competiție deschisă pentru ONG-urile din Republica Moldova, înregistrate oficial și active în domeniul social, care își desfășoară activitatea în localitățile rurale și defavorizate. ONG-urile selectate vor beneficia de granturi mici pentru a fi susținute la nivel de proiect (finanțarea activităților proiectului) și la nivel organizațional (asistență tehnică și instruire). Mărimea granturilor variază între 3'000 și 15'000 dolari SUA. Durata maximă a proiectului este de 12 luni. Suma totală disponibilă pentru granturi este de 125'000 dolari SUA.

Programul este desfășurat în parteneriat cu ONG-ul CAMIB care acordă suport administrativ și asistență tehnică.

Biroul DDC în Moldova a lansat Programul de Granturi mici pentru ONG-uri în 2001. Pe parcursul a două etape, 18 ONG-uri au beneficiat de granturi în suma totală de 202'884 dolari SUA.

Informații adiționale pot fi obținute de pe pagina web a DDC: www.sdc.md.

PROGRAMUL CANADIAN PENTRU INIȚIATIVE LOCALE

1. SCOPURI ȘI OBIECTIVE

Scopul programului canadian pentru inițiative locale (Canada Fund-CF) este de a sprijini dezvoltarea unei societăți civile puternice, viabile și pluraliste în contextul economiei de piață, prin facilitarea participării active a grupurilor și organizațiilor voluntare non-profit în procesul reformei sociale, economice și politice.

2. PRIORITĂȚILE PE ȚĂRI. MOLDOVA

- Sprijinirea dezvoltării capacității ONG-urilor;
- Sprijinirea dezvoltării economice;
- Încurajarea protecției omului și a dezvoltării resurselor umane;
- Îmbunătățirea protecției mediului;
- Sprijinirea dezvoltării conștiinței civice democratice prin stimularea creșterii angajării și participării cetățenilor;
- Stimularea cooperării dintre ONG-urile locale și autoritățile publice;
- Acordarea de asistență grupurilor defavorizate, cum ar fi persoanele cu handicap.

3. CINE POATE SOLICITA GRANTURI

Contribuțiile pot fi acordate grupurilor și organizațiilor neguvernamentale și comunităților locale în vederea implementării de proiecte în beneficiul comunității.

Fondurile nu pot fi acordate unei persoane fizice în vederea obținerii de beneficii personale.

4. CRITERII DE ELIGIBILITATE

Proiectele trebuie să fie compatibile cu obiectivele și pro-

gramele reformei economice și politice ale guvernului național.

Exemple de activități sprijinite de programul Canada Fund:

- Seminare de pregătire ce vizează întărirea capacității ONG-urilor;
- Activități menite să atragă participarea voluntarilor și să crească participarea civică în rezolvarea problemelor legate de spațiile verzi și administrarea deșeurilor;
- Educarea populației în scopul reducerii violenței și abuzului împotriva femeilor și copiilor.

Contribuțiile primite pentru proiect trebuie folosite în scopurile declarate. Proiectele aprobate trebuie să fie unice și nu este permis ca acestea să fie duplicate, variante corectate sau o forma de finanțare canadiană simultană a unor proiecte deja finanțate de către Guvernul canadian.

Studiile de fezabilitate nu sînt eligibile pentru acest program.

Contribuția canadiană nu poate depăși valoarea de 6000 dolari SUA.

Propunerile de proiect trebuie trimise către:

Daniela Topîrceanu, CFLI Officer, Canadian Embassy, Technical Cooperation Section, 36, Nicolae Iorga Street, 71118 Bucharest, Romania, tel. + 40-1-307 5097, 307 5059 (on Wednesdays, from 09:00 a.m. to 05:00 p.m.), tel. + 40-1-781 6212 (marți și joi - 09:00 - 17:00), mobil: +40-91 812 882, e-mail: daniela.topirceanu@dfait-maeci.gc.ca, daniela_topirceanu@hotmail.com

Charles Stewart Mott Foundation

TRANSPARENCY INTERNATIONAL-MOLDOVA

Transparency International - Moldova anunță continuarea concursului pentru cel mai bun articol de investigație și cea mai bună caricatură la tema corupției în anul 2003. Această acțiune are scopul de a sensibiliza opinia publică față de pericolul fenomenului corupției. Premiile pentru cel mai argumentat articol privind corupția, ca rezultat al investigației jurnalistice, sînt următoarele:

- Locul I - 200 USD
- Locul II - 150 USD
- Locul III - 100 USD

Premiile pentru cea mai bună caricatură la tema corupției sînt următoarele:

- Locul I - 200 USD
- Locul II - 150 USD
- Locul III - 100 USD

Articolele și caricaturile pentru concurs pot fi înaintate pînă la sfîrșitul lunii octombrie curent. Toate articolele și caricaturile vor fi plasate pe parcursul anului pe pagina web a Transparency International - Moldova <http://www.transparency.md>.

Rezultatele concursului vor fi anunțate la începutul lunii decembrie 2003. Coordonatele de contact:

Președinte: Mihai Buruiiană
Director Executiv: Lilia Carașciuc

TRANSPARENCY INTERNATIONAL

Moldova, str. 31 August 1989, nr. 98, birou 204
MD-2004, Chișinău, Republica Moldova
Tel: (373-2) 20-34-84, 20-34-85, fax: (373-2) 21-05-95
E-mail: office@transparency.md

EECONET Action Fund (EAF)

Scopul Fundației EAF constă în oferirea de sprijin economic reprezentanților sectorului trei, adică organizațiilor neguvernamentale, pentru cumpărarea sau arendarea unor rezervații importante, care pot aduce o contribuție semnificativă la Pan European Ecological Network (Rețeaua Ecologică Paneuropeană). În țările în care cumpărarea loturilor de pămînt sau/și arendarea acestora este imposibilă, Fondul acordă susținere în gestionarea și protejarea acestor rezervații.

- Fundația susține proiecte care:
- sînt îndreptate spre neadmiterea pierderii irecuperabile a bogățiilor naturii;
 - sînt orientate spre dezvoltarea durabilă;
 - sînt îndreptate spre protejarea unor sectoare aparte și pe un termen lung;
 - au influență asupra unui teritoriu mai mare decît cel prevăzut în proiect la momentul dat;
 - au potențial de dezvoltare;
 - vizează un teritoriu, parte a unei zone sau rezervații mai mari.

Prioritare sînt zonele de o valoare deosebită, dar care se află în pericol. Țările și regiunile prioritare: Albania, Belarus, Bosnia, Croația, Bulgaria, Republica Cehă, Ungaria, Estonia, Lituania, Letonia, Macedonia, Moldova, Polonia, România, Rusia, Slovenia, Slovacia, Ucraina.

Adresa: EUCC - The Coastal Union Ro, box 11232, 2301 EE Leiden, The Netherlands. Tel.: +31.71.5124069
E-mail: eaf@eucc.nl Web: www.eucc.nl

Programe de Granturi:

Proiecte inițiate de ONG-uri, societatea civilă, întărirea sectorului neguvernamental, promovarea drepturilor și responsabilităților cetățenilor, ameliorarea relațiilor interetnice (de asemenea, inițiative speciale care susțin tranziția politică, economică și socială prin reprezentanțe regionale. Programe regionale, nu locale).

Notă: Proiectele trebuie să fie scrise în limba engleză. Informații suplimentare puteți obține accesînd site-ul web: www.mott.org/programs/ap-cs.asp

EURASIA

Program de granturi

La momentul actual, Fundația Eurasia oferă susținere financiară pentru proiecte necomerciale, novatoare, cu o finalitate și rezultate bine definite, care se încadrează în următoarele domenii prioritare:

- dezvoltarea antreprenoriatului privat;
- administrație publică și politici publice;
- societate civilă.

Fundația Eurasia NU acordă sprijin financiar pentru următoarele tipuri de activități: burse pentru studii, asistență umanitară, programe de asistență și reabilitare psihologică, cercetări tehnicoștiințifice, medicină și ramuri similare, cultură, cercetări în domeniul istoriei și ecologie.

Pentru informații suplimentare, vă puteți adresa la Reprezentanța în Moldova a Fundației Eurasia: tel./fax. (022) 24.76.03 sau e-mail: eurasia@eurasia.mldnet.com, www.eurasia.org